

1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

Levélcím: 1391 Budapest 62. Pf. 211.

Telefon: (06-1) 472-8865, **Fax:** (06-1) 472-8860

Ügyszám: Vj/57/2013.

Iktatószám: Vj/57-126/2013.

Betekinthető!

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa a Kende, Molnár-Bíró, Katona Ügyvédi Társulás (képviseli: a Bálint, Kállai és Kende Ügyvédi Iroda, illetve a Molnár-Bíró & Szalai Ügyvédi Iroda, 1118 Budapest, Villányi út 47.) által képviselt **Magyar Posta Zrt.** (1138 Budapest, Dunavirág utca 2-6.) eljárás alá vont vállalkozás ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának feltételezett megsértése miatt indult versenyfelügyeleti eljárásban meghozta az alábbi

v é g z é s t.

Az eljáró versenytanács az eljárást megszünteti.

A végzés felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított nyolc napon belül a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó vagy ajánlott küldeményként postára adott jogorvoslati kérelemmel lehet kérni. A kérelmet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság nem peres eljárásban bírálja felül, amely során kizárólag okirati bizonyításnak van helye, azonban a bíróság a feleket a szükségeshez képest meghallgathatja.

Indokolás

I.

A versenyfelügyeleti eljárás tárgya

1. A Gazdasági Versenyhivatal 2013. július 5-én versenyfelügyeleti eljárást indított a Magyar Posta Zrt.-vel (a továbbiakban: Magyar Posta vagy Posta) szemben, mert vélelmezhető volt, hogy a Posta a postafiók bérleti, valamint ahhoz kapcsolódó szolgáltatásai 2013. január 1-jét követő díjainak megállapításával gazdasági erőfölénnyel való visszaélést valósított meg. Az eljárást megindító végzés¹ szerint a postafiókok bérleti díjának megemelése felveti egyrészt a kizsákmányoló jellegű (túlzó) árazás gyanúját a kérelmező saját ügyfeleivel szemben,

¹ Vj/57/2013.

ugyanakkor a magatartás kizáró hatást is gyakorolhat a vele szerződéses kapcsolatban álló, postafiók bérleti szolgáltatást nyújtó vállalkozásokra.

2. A versenyfelügyeleti eljárás előzménye három panasz (P/1914/2012, P/1968/2012, P/334/2013) és egy bejelentés (B/271/2013), melyek mind azt kifogásolják, hogy a Magyar Posta 2013. január 1-jével több mint 50%-kal megemelte a postafiók bérleti szolgáltatása díját.
3. A Magyar Posta 1. pont szerinti magatartása valószínűsíthetően megsértette a Tptv. 21. § szerinti tilalmat

II.

Az eljárás alá vont vállalkozás

4. A Magyar Posta a Magyar Posta Vállalat jogutódjaként jött létre, és jelenleg egyszemélyes zártkörű részvénytársaságként működik. A társaság részvényesi jogait alapítása óta a Magyar Állam gyakorolja. Az állami vagyronról szóló 2007. évi CVI. törvény 3. §-ának (1) bekezdésének a) pontja alapján az államot megillető tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét tulajdonosi joggyakorlóként a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. gyakorolja.
5. A Magyar Posta a postáról szóló 2012. évi CLIX törvényben (a továbbiakban: Postatv.) meghatározott egyetemes postai szolgáltatás ellátása mellett alaptevékenységként a levélpostai és csomagküldemények felvételét, szállítását, kézbesítését, komplex logisztikai szolgáltatásokat, pénzforgalmi közvetítő tevékenységet, megtakarítás- és biztosításközvetítést, hírlapterjesztést és kereskedelmi tevékenységet végez. A Magyar Posta a postafiók bérleti szolgáltatást nem postai szolgáltatásként, hanem a postai szolgáltatáshoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásként nyújtja.²

III.

A vizsgált termék és piaca

III.1. A Magyar Posta fiókbérleti szolgáltatása

6. A postafiók bérleti szolgáltatás keretében a kijelölt postai szolgáltatóhelyeken a Magyar Posta vállalja, hogy a címzett postafiókjának címére vagy külön írásba foglalt szerződés rendelkezése alapján a telephelyi címére címzett, általa meghatározott postai küldeményeket, vagy a könyvelt és/vagy méreténél fogva postafiókba nem helyezhető postai küldemények érkezéséről szóló értesítéseket postafiókba helyezi.³ Emellett a Magyar Posta egyéb kényelmi szolgáltatásokat (pl. E-érkezés⁴, E-kézbesítési jegyzék⁵) is biztosít a címzett

² A Vj/57-1/2013. sz. irattal átemelt P/1914-3/2012. sz. adatszolgáltatás.

³ Fiókbérlet terméklap (86. o.):

http://posta.hu/static/internet/download/PASZF_ASZF02_Termeklapok_20140301.pdf

⁴ A bérlő értesítése az általa megadott elektronikus értesítési címen a postai küldeményeinek postafiókra történő érkezéséről.

⁵ A címzett részére a postafiókra vagy csomagtárolási címre érkezett könyvelt küldemények meghatározott adatairól e-mailen való információbiztosítás.

részére. A postafiók bérleti szolgáltatáshoz szorosan kapcsolódik az utánküldési szolgáltatás, mivel a Magyar Posta ezen szolgáltatás igénybevétele esetén azokat a küldeményeket is a postafiókba kézbesíti, amelyeket nem oda, hanem a címzett telephelyére címeztek.

7. A fiókbérleti szolgáltatásokon belül megkülönböztethető a postafiók (főfiók) bérlet és az alfiók bérlet. A szolgáltatás tartalma nem különbözik a két esetben, az eltérő díjszabás mellett az egyetlen különbség, hogy a főfiók bérlet a postákon kiépített, fizikailag is létező postafiókok igénybevételére vonatkozik, míg az alfiók egy meghatározott főfiókhoz tartozó, de csak a nyilvántartásokban létező, virtuális postafiók, vagyis a levél kézbesítése fizikailag a főfiókba történik.
8. Ebből adódóan az alfiók bérlet önállóan nem vehető igénybe, az igénybevételhez mindenképpen fiókbérleti szerződés, illetve a fiókbérlő hozzájárulása szükséges. A főfiók bérlője ún. beengedő nyilatkozattal járulhat hozzá ahhoz, hogy a más személy vagy szervezet számára érkező küldemények is ebbe a fiókba érkezzenek. Bármely főfiókhoz korlátlan számú alfiók nyitható.⁶ A Magyar Posta nyilatkozata szerint a fő- és alfiókbérlők rendszerint elkülönülnek egymástól, azaz adott főfiókhoz nem a főfiókbérlő bérel alfiókot, így az év folyamán többször is változhat az adott főfiókhoz bérelt alfiókok száma.⁷ Ennek hátterében részben az áll, hogy egyes vállalkozások az általuk bérelt postafiókot albérletbe adva (alfiókbérlet) a Magyar Posta szolgáltatására alapozzák a saját szolgáltatásukat, ahhoz további kényelmi szolgáltatásokat nyújtva.
9. A Magyar Posta 2011. év végén [...] db⁸, 2012. év végén [...] db értékesíthető postafiókkal rendelkezett, míg jelenleg ez a szám kb. [...]. Ez a szám jelenti a postákon kiépített fiókok számát, melyek főfiókként bérelhetők. Ebbe nem tartoznak bele az alfiókok, mivel azok csak a nyilvántartásokban létező „virtuális” fiókok, melyek korlátlanul nyithatók.⁹
10. A Magyar Posta fiókbérleti szolgáltatásának értékesítési adatait mutatja be az alábbi táblázat. A fiókok számára vonatkozó adatok az év végi állapotot tükrözik, míg a fiókbérlőkre (fő- és alfiók bérlők együttesen) vonatkozó adatok a hó végi állapotok éves átlagát mutatja.

	2011	2012	2013	2011/2012	2012/2013
Főfiókok (év végén)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Alfiókok (év végén)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Összes fiók (év végén)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Fiókbérlők (éves átlag)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

1. táblázat: A Magyar Posta fiókbérleti szolgáltatással kapcsolatos értékesítési adatai (db)¹⁰

11. A táblázat alapján megállapítható, hogy a Magyar Posta fiókbérleti szolgáltatásának értékesítési volumene 2011-ről 2012-re kisebb, 2012-ről 2013-ra nagyobb mértékben csökkent. A fiókbérlők száma nagyobb arányban csökkent, mint a bérelt fiókok száma, vagyis elsősorban az egy fiókot bérlő ügyfelek mondhattak le a szolgáltatásról, míg a több fiókot bérlő, zömében vállalati ügyfelek fenntarhták postafiókjaikat. Ennek következtében

⁶ Vj/57-30/2013. sz. irat 2. pont

⁷ Vj/57-30/2013. sz. irat 6. pont

⁸ A szürke alappal jelzett részek a Magyar Posta üzleti titkai.

⁹ Vj/57-6/2013. sz. irat 8. pont, Vj/57-67/2013. sz. irat 8. pont

¹⁰ Vj/57-43/2013. sz. irat 3. pont és Vj/57-67/2013. sz. irat 7. pont

az egy bérlőre eső fiókok száma kis mértékben nőtt ([...]-re), de az ügyfelek döntő többsége továbbra is csak egy fiókot bérel.

12. A 2014. évre vonatkozóan benyújtott adatok alapján az ügyfelek száma a 2014. év során is tovább csökkent, a 2013. évi adatokhoz képest kb. [...]-kal.
13. A kiegészítő kényelmi szolgáltatások (E-érkezés, E-kézbesítési jegyzék) [...]. A Magyar Posta fiókbérleti szolgáltatásából származó bevételének [...]-a származik a készpénzes ügyfelektől. Az alábbi táblázat mutatja azon átutalással fizető ügyfelek számát, akik az adott években legalább egy hónapig igénybe vették a kiegészítő szolgáltatásokat. [...].

	2011	2012	2013	2011/2012	2012/2013
E-érkezés	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
E-kézbesítési jegyzék	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Összesen	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

2. táblázat: Kényelmi szolgáltatások igénybevétele a Magyar Posta átutalásos ügyfelei között (db)

14. A szolgáltatások igénybevétele jelentősen változott az évek alatt, 2011-hez képest 2012-re jelentősen csökkent, majd 2013-ra a 2011-es szint fölé emelkedett ([...]). Összességében alacsony a szolgáltatás igénybevétele a fiókbérlők számához képest, az átutalással fizető ügyfelek száma alapján az ügyfelek mindössze [...]-a veszi igénybe legalább az egyik kényelmi szolgáltatást.

III.2. Helyettesítő szolgáltatások

III.2.1. A Magyar Posta nyilatkozata

15. A Magyar Posta nyilatkozata szerint¹¹ a postafiók bérleti szolgáltatás vonatkozásában az érintett piacnak a küldeménykezelési piac tekinthető, mely magába foglal minden olyan szolgáltatást, amely tartalmazza:
- a címzett részére érkező postai küldemények kézbesítéséhez a címzett ügyintézésének helyétől eltérő cím biztosítását,
 - a címzett részére érkező postai küldemények kézbesítésében való közreműködést, és
 - a kézbesített postai küldeményeknek a címzett rendelkezésére tartását, a kézbesítéssel kapcsolatos adminisztrációt és egyéb kényelmi szolgáltatásokat (pl. elektronikus értesítés, digitális másolatkészítés).
16. A Magyar Posta szerint az egyes piaci szereplők szolgáltatásai egymástól eltérhetnek, ezek az eltérések azonban nem érdemiek, ezért a szolgáltatás más szolgáltatásokkal helyettesíthető, és az érintett piacon több, egymástól független piaci szereplő van jelen.
17. Az eljárás alá vont a székhelyszolgáltatást is a küldeménykezelési piacra sorolta, mivel az a szolgáltatás is magába foglalja a felsorolt szolgáltatási elemeket.
18. A Magyar Posta nyilatkozata szerint a küldeménykezelési piacra való belépésnek nincsen sem jogi, sem technológiai, sem pedig anyagi jellegű korlátja. Ahhoz, hogy egy adott vállalkozás belépjen a küldeménykezelési piacra, gyakorlatilag csak az szükséges, hogy a vállalkozásnak legyen egy önálló telephelye, és megfelelő tárolási kapacitása a beérkezett postai küldemények őrzése céljából.

¹¹ Vj/57-6/2013. sz. irat I. pont

19. Az eljárás alá vont nyilatkozata szerint a releváns piac méretét sajátos formában befolyásolja az a tény is, hogy a Magyar Posta nem zárkózik el attól sem, hogy a küldeménykezelési piacra úgy lépjenek be egyes versenytársak, hogy azok – az általuk bérelt postafiókot albérletbe adva – éppen a Magyar Posta piaci szolgáltatására alapozzák a saját szolgáltatásukat. Az ilyen módon piacra lépő versenytárs vállalkozások úgy versenyeznek a Magyar Postával, és a többi piaci szereplővel, hogy a Magyar Posta által nyújtott postafiók bérleti szolgáltatás minden előnyét kihasználják, sőt továbbfejlesztik, egyediesítik azt. Nyilatkozata szerint az ilyen típusú szolgáltatást nyújtó vállalkozások szolgáltatása üzleti szempontból független a postafiók bérleti szolgáltatástól, hiszen az alfiókbérleti díj továbbszámlázása nem kötelező, az értékesítési feltételek is szabadon alakíthatóak.
20. A Magyar Posta szerint saját maga is több szolgáltatást nyújt a küldeménykezelési piacon (illetve piaci működésének elősegítése érdekében) a postafiók bérleti szolgáltatás mellett:
- Postán maradó: A Magyar Posta a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. törvény (a továbbiakban: Postatv). 14. § (5) bekezdése alapján, az Egyetemes Postai Közszolgáltatási Szerződés tartalma szerint köteles biztosítani a „postán maradó” címhely megjelöléssel feladott postai küldemények postai szolgáltatóhelyen történő kézbesítését. A „postán maradó” címhely megjelölés esetén a Magyar Posta sem a postai küldemény feladója, sem pedig annak címzettje irányában nem számít fel külön díjat, azaz a címzett ebben az esetben a Postatv. által az egyetemes postai szolgáltató számára kötelezettségként megállapított szolgáltatás igénybevételével tud hozzájutni a postafiók bérlettel szinte megegyező tartalmú szolgáltatáshoz.
 - Utánküldés: E szolgáltatás alapján a Magyar Posta a Postatv. 14. § (6) bekezdésének tartalmára tekintettel vállalja, hogy a postai küldeményt a címzett által megadott új címre továbbítja, és a kézbesítést a címzett új címén kísérli meg. A szolgáltatás díjköteles, és csak csekély mértékben helyettesíti a Magyar Posta küldeménykezelési piacon biztosított fő szolgáltatását (vagyis a postafiók bérleti szolgáltatást). Alkalmos ugyanakkor arra, hogy a címzett a postai küldemény feladójának szándékától függetlenül válassza meg a kézbesítés helyét.
 - Meghatalmazás: a címzett a postai küldemény átvételére más személy vagy szervezet részére meghatalmazást adhat.¹² A meghatalmazás birtokában a címzettől független személy vagy szervezet jogosult eljárni a küldemények kézbesítése során. A meghatalmazás, mint jogintézmény abból a szempontból képes (részben) helyettesíteni a Magyar Posta küldeménykezelési piacon biztosított fő szolgáltatását (vagyis a postafiók bérleti szolgáltatást), hogy alkalmazásával a címzettnek nem kell személyesen intéznie a küldemények átvételével kapcsolatos feladatokat. A részbeni helyettesíthetőség mellett azonban éppen a meghatalmazás az az eszköz, amely lehetőséget biztosít arra, hogy a küldeménykezelési piacon a Magyar Postán (és az egyéb postai szolgáltatókon) kívül más vállalkozások is jelen legyenek, piacra léphessenek. A küldeménykezelési piac egyéb szereplőinek ugyanis éppen a meghatalmazás teszi lehetővé, hogy a Magyar Postával szemben a címzett nevében és képviselőjében járjanak el, a küldeményeket a címzett helyett, de a címzett

¹² A postai szolgáltatások nyújtásának és a hivatalos iratokkal kapcsolatos postai szolgáltatás részletes szabályairól, valamint a postai szolgáltatók általános szerződési feltételeiről és a postai szolgáltatásból kizárt vagy feltételesen szállítható küldeményekről szóló 335/2012. (XII. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 19. § (1) bekezdése szerint.

megbízásából átvegyék, ezt követően pedig a saját küldeménykezelési szolgáltatásukat biztosítják.

- **Közvetett kézbesítés:** E kézbesítési technika alkalmazása esetén a Magyar Posta a postai küldeményt és a postai küldemény érkezéséről szóló értesítőt a címzett részére a küldemény címezésében megjelölt helyen működő szervezet (közvetett kézbesítő) útján kézbesíti, amennyiben a cím több címzett által használt vagy nem a használó által üzemeltetett irodaház, üzletház, ipari park, gyártelep vagy más hasonló létesítmény. A közvetett kézbesítés alapján a címzett által adott meghatalmazás hiányában is lehetőség van a postai küldemények kézbesítésére. A közvetett kézbesítők a maguk szolgáltatását saját döntésük szerint alakítják ki, ennek megfelelően saját szándékukon múlik, hogy az általuk közvetett kézbesítőként biztosított küldeménykezelési (postázási) szolgáltatás milyen tartalommal bír.

III.2.2. A piaci szereplők előadásai

21. A vizsgálat a Magyar Posta adatszolgáltatása¹³ és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NMHH) nyilvántartása¹⁴ alapján 12 olyan, postai közvetítő tevékenységet folytató szolgáltatót keresett meg, melyek nyilvánosan elérhető információk alapján postafiók bérleti szolgáltatást is nyújtanak.
22. Az adatszolgáltatások¹⁵ alapján megállapítható, hogy a vállalkozások többsége nem tekinti magát a Magyar Posta versenytársainak, mivel a fiókbérlettel kapcsolatos tevékenységük nem helyettesíti a Magyar Posta szolgáltatását, hanem annak kiegészítésére, esetenként továbbértékesítésére (közvetítésére) irányul, illetve nyilatkozataik szerint olyan mértékben függenek a Magyar Posta postafiók bérleti szolgáltatásától, hogy nem tartják lehetségesnek a versenytársként való fellépést.
23. A közvetítők elsősorban vállalati ügyfelek részére nyújtanak postázási, kiszállítási, iktatási, és egyéb kapcsolódó szolgáltatásokat (pl. borítékolás, nyomtatás, tárolás), postafiókkal rendelkező ügyfelek esetében pedig a levelek postafiókból való felvételét és az ügyfélhez való szállítását is vállalják. Több szolgáltató az ügyfelek meghatalmazása alapján átvállalja a Magyar Postával való, fiókbérletre irányuló szerződéskötéssel kapcsolatos ügyintézését is, vagy saját főfiókjához nyit alfiókot ügyfelei részére. A közvetítők egyes esetekben az ügyfél nevére bérelnék fiókot, más esetekben a saját névre bérelt fiókot értékesítik tovább alfiókként az ügyfelek számára a fentiek szerint nyújtott szolgáltatáscsomag részeként. A fiókbérletre (alfiókra) vonatkozó külön ajánlat csak kevés szolgáltató portfóliójában található meg.¹⁶
24. Egyedül egy vállalkozás, a Postaház Küldeménykezelő és Székhelyszolgáltató Kft. (a továbbiakban: Postaház) nyilatkozott úgy, hogy ügyfelei részére különböző méretű postafiókokat tart fenn, és postafiók szolgáltatása keretében a megrendelő küldeményeit a megrendelő postafiókjába kézbesíti.¹⁷ A Postaház kiemelte ugyanakkor, hogy olyan

¹³ A Vj/57-1/2013. sz. irattal átemelt P/1914-6/2012. sz. adatszolgáltatás 5. pontja.

¹⁴ http://webext.nmhh.hu/hir_szolg/app/index.jsp

¹⁵ Vj/57-22/2013., Vj/57-23/2013., Vj/57-24/2013., Vj/57-25/2013., Vj/57-28/2013., Vj/57-29/2013., Vj/57-31/2013., Vj/57-32/2013., Vj/57-33/2013., Vj/57-34/2013., Vj/57-35/2013., Vj/57-37/2013.

¹⁶ Origo Center (A és A Kereskedelmi és Ingatlanforgalmazó Zrt.), Redda Postai Szolgáltató és Kereskedelmi Kft., Postaház Küldeménykezelő és Székhelyszolgáltató Kft.

¹⁷ Vj/57-37/2013. sz. irat 1. pont

szolgáltatás nyújtásához, amelyhez önálló, postafiókszámmal (Pf.) jelölt levelezési cím tartozik, egy, a Magyar Postától bérelt postafiók (főfiók) szükséges.

25. Nyilatkozata szerint a Magyar Postán kívül más nem tud olyan postafiók címet létesíteni, amelyre postai küldemények címezhetők, mert sem a Magyar Posta, sem más kézbesítő azt nem találja meg.¹⁸ Vagyis a Postaház postafiók szolgáltatása sem váltja ki a Magyar Posta postafiók szolgáltatását, hanem arra épül. Ügyfeleit a saját nevére bérelt főfiókon keresztül szolgálja ki, amelybe ügyfeleiket alfiók bérlőkként jelentik be. Az alfiókok Pf. száma a következőképpen adódik: főfiók Pf. száma / alfiók száma.¹⁹
26. A Postaház a többi megkeresett postai közvetítőhöz képest tehát abban nyújt eltérő szolgáltatást, hogy ügyfelei a telephelyén létesített, postafióknak nevezett, de postafiókszámmal nem rendelkező, így levelezési címként nem használható tároló eszközökből is átvehetik azokat a küldeményeket, amelyeket a Postaház előzetesen felvett az ügyfelek Magyar Postánál bérelt postafiókjából.
27. A Postaház nyilatkozata szerint ügyfelek olyan többletszolgáltatások miatt választják őket, amelyet a Magyar Posta nem nyújt, mint a szerződés teljes időtartama alatti őrzés (a Magyar Postánál a levélszekrényt heti rendszerességgel kell üríteni), a postai e-érkeztetésnél részletesebb tájékoztatás a küldeményekről, és a szkennelés, mely a Magyar Postánál nem kérhető. A Postaház nyilatkozata szerint a postafiókbérléshez fűzött többletszolgáltatásokkal elvileg szolgáltatása a Magyar Posta szolgáltatásainak alternatívája, de valójában a Magyar Posta magatartása igen erőteljesen befolyásolja működésüket, szolgáltatásuk díjában a postai alfiók költsége is megjelenik, így annak változása a Postaház működését erőteljesen befolyásolja.²⁰

III.2.3. A fiókbérleti szolgáltatás helyettesíthetősége

28. A vállalkozások többsége szerint a fiókbérleti szolgáltatásnak nincs reális alternatívája, különösen lakossági fogyasztók esetében. A válaszadók többsége a fiókbérlettel kapcsolatos szolgáltatását is kizárólag vállalati ügyfélkör részére nyújtja, a Postaház ez alól is kivételt képez. A székhelyszolgáltatás szintén csak vállalati ügyfélkör részére nyújtott szolgáltatás, amely emellett – az adatszolgáltatások szerint – jelentősen túlmutat a fiókbérleti szolgáltatáson, mivel igénybevételéhez a cégszabványok módosítása szükséges, illetve a székhelyszolgáltatás esetén a cég iratainak hatósági ellenőrzés céljából rendelkezésre tartása, valamint a székhelyhez kapcsolódó, törvényben előírt egyéb tevékenység végzése is történik.
29. A Postaház álláspontja szerint a fiókbérleti szolgáltatás alternatívája a címhelyhasználat, amelynek keretében a megbízóval kötött szerződés alapján a szolgáltató az irodai címének levelezési címkénti használatát engedélyezi, és az ügyfél küldeményeit kézbesítési megbízással átveszi. Nyilatkozata szerint levelezési címet természetes személyek és gazdálkodó szervezetek egyaránt igényelhetnek²¹, ugyanakkor honlapja szerint önállóan a Postaház nem nyújt ilyen szolgáltatást, csak székhelyszolgáltatás részeként. (A nyilvánosan

¹⁸ Vj/57-37/2013. sz. irat 5. pont

¹⁹ Vj/57-37/2013. sz. irat 1. pont

²⁰ Vj/57-37/2013. sz. irat 10. pont

²¹ Vj/57-37/2013. sz. irat 11. pont

elérhető információk szerint sem a Postaház, sem más vállalkozás nem nyújt elkülönülten címhely használati vagy levelezési cím szolgáltatást.)

30. A Postaház nyilatkozata szerint a postafiók szolgáltatás lényege a diszkréció, miszerint a postafiókcím illetéktelenek számára utca és házszám szerint nem azonosítható, a küldemények átvételi helyét a szolgáltatón kívül csak a megrendelő ismeri, illetve azok, akiket a megrendelő tájékoztatott. A Postaház nyilatkozata szerint ügyfelek javarészt diszkréciós szolgáltatásként igényelnek postafiókot. Valamennyi küldemény a postafiók címről vehető át, függetlenül attól, hogy a feladó a postafiók címet tüntette-e fel, vagy egyáltalán ismeri-e azt (ez a postafiókhoz kapcsolódó utánküldésből következik). Az alternatív szolgáltatásként szóba jöhető címhelyhasználat abban az értelemben nem diszkrét, hogy az átvétel helye lakcím alapján megállapítható.
31. A Postaház szerint saját tulajdonú postafiók elviekben elképzelhető, de ahhoz hogy ez működhessen – azaz postai küldemények kézbesítési címeiként megjelölhető legyen – az egyetemes postai szolgáltatást végző Magyar Postánál valamilyen postafiók címhely nyilvántartás lenne szükséges. Álláspontjuk szerint ez a probléma a postai jogszabályok módosításával oldható fel.²²

III.2.4. Az NMHH előadása

32. Az NMHH általános tájékoztatásnak minősülő nyilatkozata²³ szerint a székhelyszolgáltatás nem értelmezhető a postafiók bérleti szolgáltatás helyettesítőjeként, mert a székhelyszolgáltatás jóval többet tartalmaz, mint a fiókbérleti szolgáltatás. A székhelyszolgáltatás esetében ugyanis a szolgáltató az ügyfél megbízásából gondoskodik annak üzleti és hivatalos iratainak átvételéről, érkeztetéséről, megőrzéséről, rendelkezésre tartásáról, valamint a külön jogszabályban meghatározott, a székhellyel összefüggő kötelezettségek teljesítéséről, így különösen a cég székhelyéhez és a cégiratokhoz kapcsolódó hatósági kényszerintézkedések türéséről. Az NMHH nyilatkozata szerint a két szolgáltatás jelentősen különbözik egymástól, de esetenként előfordulhat, hogy egy ügyfél egyidejűleg mindkettőt igénybe veszi ugyanattól a postai közvetítőtől.

III.3. Piaci részesedések

33. A Magyar Posta által benyújtott szakértői becslés alapján a Posta részesedése [...], míg a további [...] felsorolt piaci szereplő részesedése 5-10% közé esik a szűkebb postafiókbérleti piacon. A tágabb, küldeménykezelési piac vonatkozásában a Magyar Posta nem nyújtott be becslést a piac méretét vagy piaci részesedéseket illetően.
34. A piaci szereplők által benyújtott ügyfélszám adatok a Magyar Posta piaci részesedésekre vonatkozó fenti becslése nem támasztják alá. A megkeresett postai közvetítők közül nyolcan úgy nyilatkoztak, hogy fiókbérleti szolgáltatást nem nyújtanak, így vonatkozó ügyfélszámot sem tudnak megadni. Öt postai közvetítő adta meg postafiók bérlettel kapcsolatos ügyfélszámát, amely értékek több nagyságrenddel kisebbek a Magyar Posta által készített szakértői becslés vonatkozó értékeinél. Ez figyelembe véve a Magyar Posta piaci részesedése

²² Vj/57-37/2013. sz. irat 12. pont

²³ Vj/57-5/2014.sz. irat 5. pont

a benyújtott adatok alapján [...] % feletti lenne még abban az esetben is, ha – a Magyar Posta számításával ellentétben – nem a kapacitás, hanem a Magyar Posta valós értékesítése kerülne figyelembe vételre, a versenytársak egyenkénti részesedése pedig [...] % alatti.

35. A piaci részesedéseknek egy további lehetséges számítási módja lehetne, ha a Magyar Posta által nyújtott kapcsolódó kényelmi szolgáltatásokat a közvetítők szolgáltatásaival egy piacra sorolnánk arra való tekintettel, hogy a piaci szereplők fiókbérleti szolgáltatásai jellemzően tartalmazzák a Magyar Posta kiegészítő kényelmi szolgáltatásait is. A Magyar Posta kiegészítő szolgáltatásokra vonatkozó értékesítési statisztikái azonban csak az átutalásos ügyfelekre tartalmaznak adatot, ezért megalapozott becslés nem tehető a szolgáltatás teljes igénybevételére, illetve a piaci részesedésekre vonatkozóan.

III.4. A Magyar Posta szerepe

36. Magyarországon jelenleg az eljárás alá vont vállalkozás rendelkezik egyedül olyan postafiókokkal, illetve nyújt ahhoz kapcsolódóan postafiók bérleti szolgáltatást, melyek a jogszabályi előírások alapján is postafióknak (kézbesítési pontnak) minősülnek, és amelyek levelezési címként használhatók.
37. Kézbesítési pontnak minősülő postafiókot csak az egyetemes postai szolgáltató, illetve az egyetemes postai szolgáltatást helyettesítő postai szolgáltatást nyújtó (engedélyes) vállalkozások végezhetnek, utóbbi kategóriába sorolható vállalkozás azonban nincs jelen a magyar piacon. A Magyar Posta fiókbérleti szolgáltatásával azonos szolgáltatás nyújtásának jelentős belépési korlátja tehát a jogszabályi környezet.
38. A rendelkezésre álló információk alapján nem várható, hogy a közeljövőben új piaci szereplő jelenne meg, ugyanakkor egy esetleges belépő sem feltétlenül építené ki országos postafiók-hálózatot, és kezdene versengő fiókbérleti tevékenységbe.
39. A postai közvetítők által nyújtott fiókbérleti szolgáltatások a Magyar Posta szolgáltatásának kiegészítő szolgáltatásokkal történő továbbértékesítésére, közvetítésére korlátozódik, azonban forgalmuk az eljárás alá vont forgalmának töredéke.
40. A piaci szereplők és az ágazati szabályozó hatóság véleménye szerint nincs reális, teljes értékű helyettesítője a postafiók szolgáltatásnak, a Magyar Posta által helyettesítő szolgáltatásként megjelölt székhelyszolgáltatás pedig semmiképpen sem az. Az egyik piaci szereplő által helyettesítő szolgáltatásként megjelölt címhely (levelezési cím) használati szolgáltatást a nyilvánosan elérhető információk szerint egy vállalkozás sem nyújtja elkülönülten.

IV.

A szabályozási környezet

IV.1. A postai szolgáltatás típusai

41. A postai szolgáltatás a postai küldemény felvételét, szükség szerint gyűjtését, feldolgozását, szállítását és kézbesítését együttesen vagy részben magában foglaló, gazdasági tevékenység

keretében végzett szolgáltatás. Postai szolgáltatást kizárólag az a gazdálkodó szervezet nyújthat, amely szerepel az NMHH postai szolgáltatókról vezetett nyilvántartásában.²⁴

42. A Postatv. szerint a postai szolgáltatások körébe tartozik az egyetemes postai szolgáltatás, az egyetemes postai szolgáltatást helyettesítő postai szolgáltatás, és az egyetemes postai szolgáltatást nem helyettesítő postai szolgáltatás.²⁵

- Az egyetemes postai szolgáltatás a postai szolgáltatások azon alapvető felhasználói igényeknek és a műszaki, gazdasági és társadalmi adottságoknak megfelelő, társadalmi közszükségletet kielégítő, általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak minősülő köre, amelyet az egyetemes postai szolgáltató meghatározott minőségben és megfizethető ár ellenében, földrajzi elhelyezkedéstől függetlenül minden felhasználó számára köteles nyújtani az ország egész területén.²⁶ Egyetemes postai szolgáltatóként 2020. december 31-éig a Magyar Posta van kijelölve.²⁷
- Egyetemes postai szolgáltatást helyettesítő postai szolgáltatásnak bármely postai küldeménnyel kapcsolatos azon postai szolgáltatás minősül, amelyet a postai szolgáltató nem az egyetemes postai szolgáltatási kötelezettség alapján nyújt, és nem tartozik az egyetemes postai szolgáltatást nem helyettesítő postai szolgáltatások közé.²⁸ Egyetemes postai szolgáltatást helyettesítő postai szolgáltatást az NMHH engedélye alapján bármely magyarországi székhelyű vagy az EU valamely tagállamában letelepedett és Magyarországon telephellyel rendelkező, jogi személyiségű gazdasági társaság nyújthat.²⁹ Ilyen, engedélyes postai szolgáltató azonban jelenleg nincs jelen a postai piacokon.³⁰
- Az egyetemes postai szolgáltatást nem helyettesítő postai szolgáltatásnak az olyan, hozzáadott értéket képviselő postai szolgáltatások minősülnek, mint futárposta-szolgáltatás, az expressz postai szolgáltatás, a nemzetközi EMS-szolgáltatás, vagy egyéb, jelentős hozzáadott értéket képviselő speciális többletszolgáltatások közül legalább egyet magában foglaló postai szolgáltatás.³¹ A tevékenység végzése bejelentésköteles. Az NMHH nyilvántartásában³² 2013. január 1-i állapot szerint 291 ilyen tevékenységű vállalkozás szerepelt, az eljárás ideje alatt ez a szám nem változott jelentősen.

IV.2. A postafiókokra vonatkozó szabályok

43. A postafiók bérleti szolgáltatás postai szolgáltatásnak nem minősülő, postai szolgáltatásokhoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatás.

²⁴ Postatv. 3. §-ának (1) bekezdése

²⁵ Postatv. 5. §-a

²⁶ Postatv. 6. §-ának (1) bekezdése

²⁷ Postatv. 18. §-ának (1) bekezdése

²⁸ Postatv. 7. §-ának (1) bekezdése

²⁹ Postatv. 9. §-ának (1) bekezdése és 11. §-ának (1) bekezdése

³⁰ http://webext.nmhh.hu/hir_szolg/app/index.jsp

³¹ Postatv. 8. §-a

³² http://webext.nmhh.hu/hir_szolg/app/index.jsp

44. Mivel a szolgáltatás nem postai szolgáltatás, az NMHH tájékoztatása³³ szerint a postafiók bérleti szolgáltatás önmagában nem engedélyhez vagy bejelentéshez kötött. Az NMHH első adatszolgáltatása³⁴ szerint a postai szabályozás alapján a Magyar Postán kívül más postai szolgáltatók is rendelkezhetnek postafiókokkal, a (nem postai szolgáltatást végző) postai közvetítők pedig biztosan rendelkeznek postafiókokkal. Utóbbi állítását az NMHH arra alapozta, hogy postai közvetítő vállalkozások saját honlapjuk szerint nyújtanak postafiók bérleti szolgáltatást, és tájékoztatásához mellékelte a Postaház honlapján elérhető hirdetéseket és dokumentumokat.³⁵
45. Kifejezetten a postafiókok létesítését szabályozó rendelkezés nem található a vonatkozó jogszabályokban. A Postatv. kézbesítési pontként említi a postafiókot, miszerint a postai szolgáltató és a címzett megállapodhat abban, hogy a címzett részére érkező postai küldeményeket ne a küldeményben megjelölt címen, hanem más címen (különösen utánküldési címen, postafiókon vagy más kézbesítési ponton) kézbesítse.³⁶ Vagyis eszerint a kézbesítési ponton történő kézbesítés egy gyűjtőfogalom, amelynek a postafiókra történő kézbesítés az egyik esete. Az NMHH nyilatkozata³⁷ szerint a postafiókon kívül további kézbesítési pontok lehetnek még a postai szolgáltatóhelyek (a címhelyen való sikertelen kézbesítést követően, illetve a postán maradó küldemények esetében), valamint a csomag/levélkézbesítő automaták.
46. A Postatv.³⁸ szerint azonban a kézbesítési pont a postai küldemény kézbesítése céljából a postai szolgáltató által kijelölt, a felhasználók számára elérhető helyiség vagy hely, továbbá a postai szolgáltató által létesített, a kézbesítést lehetővé tevő eszköz. Erre való tekintettel szükségessé vált az NMHH ismételt megkeresése azzal a céllal, hogy pontosítsa korábbi nyilatkozatát a postafiókokra vonatkozó jogszabályi kerettel kapcsolatban.
47. Az NMHH újabb nyilatkozata³⁹ tisztázza, hogy:
- a postafiók kézbesítési pontnak minősül;
 - kézbesítési pontot kizárólag postai szolgáltató jelölhet ki;
 - kézbesítést is csak postai szolgáltató végezhet.
48. Mindezek alapján megállapítható, hogy a postai közvetítők (pl. Postaház) által nyújtott postafiók szolgáltatások jogszabályilag nem minősülnek postafiók (kézbesítési pont) használati szolgáltatásnak.
49. Mivel egyetemes postai szolgáltatást helyettesítő (engedélyes) postai szolgáltatók még nem léptek be a piacra, így a fentiek alapján a Magyar Postán kívül az egyetemes postai szolgáltatást nem helyettesítő szolgáltatók (pl. futárposta) nyújthatnának postafiók bérleti szolgáltatást.

³³ Vj/57-5/2013. sz. adatszolgáltatás 1b.) pontja

³⁴ Vj/57-5/2013. sz. adatszolgáltatás 3. pontja

³⁵ Mint ahogy az a piaci szereplők nyilatkozatai kapcsán korábban bemutatásra került, a felkeresett postai közvetítők nem rendelkeznek saját postafiókkal, és nem is tudnak arról, hogy a Magyar Postán kívül más vállalkozás rendelkezne ilyennel, a Postaház által létrehozott postafiókok pedig nem használhatók levelezési címként.

³⁶ Postatv. 41. §-ának (6) bekezdése

³⁷ Vj/57-5/2013. sz. adatszolgáltatás 4. pontja

³⁸ Postatv. 2. §-ának 21. pontja

³⁹ Vj/57-61/2013. sz. adatszolgáltatás 1. pontja

50. Azonban a Postatv. 8. §-ának (2) bekezdése szerint az egyetemes postai szolgáltatást nem helyettesítő szolgáltatás esetében a postai küldemények kizárólag egyedileg azonosított, könyvelt küldeményként adhatók fel, és kizárólag személyes átadással vagy az átvevő által az átvétellel egyidejűleg megadott azonosító kóddal igazolt módon kézbesíthetők. Az NMHH nyilatkozata⁴⁰ szerint a rendelkezés utolsó fordulata fogalmilag kizárja azt, hogy egyetemes vagy engedélyes postai szolgáltatón kívül más postai szolgáltató postafiókot létesítsen, hiszen az egyetemes postai szolgáltatást nem helyettesítő szolgáltatással szemben egyértelmű törvényi követelmény a személyes átadással vagy az átvevő által az átvétellel egyidejűleg megadott azonosító kóddal igazolt módon (pl. csomagterminál) történő kézbesítés. Az NMHH nyilatkozata szerint a postafiókra történő elhelyezés nem minősül sem személyes átadásnak, sem csomagterminálon történő elhelyezésnek.
51. A jogszabályi rendelkezések értelmében tehát jelenleg kizárólag a Magyar Posta rendelkezhet kézbesítési pontnak minősülő postafiókkal. A Postaház által a küldemények átadásához használt postafiók jogilag nem tekinthető postafióknak, mivel nem kézbesítési pont. A kézbesítés a Postaház szolgáltatása esetén is a Magyar Posta postafiókjába történik, amely aktussal a postai szolgáltatás lezárul. A Postaház postai közvetítő tevékenysége keretében szállítja át a már kézbesítettnek minősülő küldeményeket saját, postafióknak nevezett eszközébe, amelyből a címzett azokat átveheti.
52. Az NMHH tájékoztatása szerint, amennyiben lenne engedélyes postai szolgáltató, abban az esetben elméletileg hozzáférés keretében kézbesíthetne a Magyar Posta fiókjaira, illetve a Magyar Posta is kézbesíthetne az engedélyes szolgáltató által esetlegesen létrehozott postafiókokra.⁴¹

IV.3. A postai közvetítőkre vonatkozó szabályok

53. A postai közvetítő olyan gazdálkodó szervezet, amely tevékenysége keretében arra vállal kötelezettséget, hogy a feladó postai küldeményeit a feladó nevében feladja oly módon, hogy a szolgáltatás díját a feladó megbízó fizeti meg, vagy a címzett, gazdálkodó szervezetnek minősülő megbízója postafiókjába érkezett postai küldeményeket megbízójától kapott meghatalmazás alapján a postai szolgáltatótól átveszi, és megbízója részére átadja.⁴²
54. Az NMHH nyilatkozata⁴³ megerősíti, hogy a jogszabály azokat a postai küldeményeket határozza meg a postai közvetítő tevékenység tárgyaként, melyek a megbízó postafiókjába érkeznek.
55. A vonatkozó jogszabály⁴⁴ értelmében a címzett a postai küldemény átvételére más személy vagy szervezet részére meghatalmazást adhat, azonban a meghatalmazott csak a címben megjelölt helyen és a szolgáltató által a címhez rendelt kézbesítési ponton jogosult a postai küldemény átvételére. Ebből adódóan egy postai közvetítő (vagy bármilyen más

⁴⁰ Vj/57-61/2013. sz. adatszolgáltatás 2. pontja

⁴¹ Vj/57-61/2013. sz. adatszolgáltatás 3. és 4. pontja

⁴² Postatv. 2. §-ának 34. pontja

⁴³ Vj/57-61/2013. sz. adatszolgáltatás 5. pontja

⁴⁴ A postai szolgáltatások nyújtásának és a hivatalos iratokkal kapcsolatos postai szolgáltatás részletes szabályairól, valamint a postai szolgáltatók általános szerződési feltételeiről és a postai szolgáltatásból kizárt vagy feltételesen szállítható küldeményekről 335/2012. (XII. 4.) Korm. rendelet 19. §-ának (1) és (4) bekezdése.

meghatalmazott személy vagy vállalkozás) csak a telephelyére címzett leveleket veheti át telephelyén, az utánküldött küldeményeket nem. Az utánküldött küldeményeket csak a címzett postafiókjából veheti át, amennyiben utánküldési címként a postafiók lett megadva.

56. A postai közvetítőre vonatkozó fenti jogszabályi meghatározás alapján megjegyzendő továbbá, hogy csak a gazdálkodó szervezetek részére nyújtott szolgáltatások minősülnek postai közvetítő tevékenységnek. Vagyis a magánszemélyek részére végzett szolgáltatások (levelek átvétele, kezelése) nem postai közvetítő tevékenységek, hanem a fentiek szerinti meghatalmazás alapján végzett olyan gazdasági tevékenységek, melyek nem esnek a Postatv. szabályozása alá.

IV.4. költségfelosztási szabályok

57. A Magyar Posta a költségfelosztási szabályok vonatkozásában az eljárás vizsgálati szakaszában akként nyilatkozott, hogy számára a jelenleg hatályos⁴⁵ és az azt megelőző jogszabályok is a teljesen felosztott költségek módszerét írják/írták elő, [...] ⁴⁶
58. Az eljárás versenytanácsi szakaszában, az előzetes álláspont kézhezvételét követően a Magyar Posta benyújtott egy alternatív önköltségszámítási modellt, amely állítása szerint az iparágban használatos nemzetközi standardeknek megfelelően mutatja ki a postafiók bérleti szolgáltatás tényleges költségeit.⁴⁷

IV.4.1. Az egyetemes postai szolgáltatások költségfelosztása és költségszámítása

59. A postai szolgáltatások bevételei és költségei elkülönítésének és kimutatásának részletes szabályairól, valamint az egyetemes postai szolgáltatások költségszámítására és az egyetemes postai szolgáltatási kötelezettség nettó költsége számítására vonatkozó elvekről és szabályokról szóló 69/2012. (XII.19.) NFM rendeletnek (a továbbiakban: NFM rendelet) az egyetemes postai szolgáltatás nettó költségeinek a kimutatásáról rendelkező, az eljárás alá vont által megjelölt 6-9. §-ai még nem léptek hatályba. Ezen rendelkezések a Postatv. 21-23. §-ának hatálybalépésekor lépnek hatályba.
60. Tekintettel arra, hogy a Magyar Posta a költségfelosztási szabályok vonatkozásában olyan jogszabályi rendelkezésre hivatkozott, amely még nem hatályos, a GVH az NMHH-hoz fordult. Az NMHH-val történt személyes konzultáció során az NMHH képviselőinek tájékoztatása szerint a Magyar Posta által hivatkozott NFM rendelet 6-9. §-ai az egyetemes postai szolgáltatás nettó költségének a számítását szabályozzák, mint ahogy a Postatv. 21-23. §-ai is, így költségfelosztási és árellenőrzési szempontból nem ezek a rendelkezések a relevánsak, hanem az NFM rendelet 5. §-a, amely a tevékenység alapú költségszámítás módszert írja elő, illetve a Postatv. 58. §-a, amely a költségek elkülönítéséről és kimutatásáról szól.⁴⁸

⁴⁵ 69/2012. (XII.19.) NFM rendelet 6. §-ának (1) bekezdése

⁴⁶ Vj/57-6/2013. sz. irat

⁴⁷ Vj/57-116/2013. sz. irat és mellékletei

⁴⁸ Vj/57-42/2013. sz. emlékeztető, az NMHH-val folytatott személyes konzultációról

61. Az NFM rendelet 5. §-ának (1) bekezdése szerint a költségszámítási rendszernek a tevékenységen alapuló költségszámítási módszer elvén kell működnie. Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése szerint a költségeket és ráfordításokat azok felmerülésének tevékenység alapú elemzése alapján kell felosztani, és az egyetemes postai szolgáltató tevékenységeit elemezve kell a szolgáltatások érdekében felmerült tevékenységeken keresztül átvezetni a szolgáltatásokra vagy termékcsoportokra.
62. A Postatv. 58. §-ának (2) bekezdése szerint az egyetemes postai szolgáltató köteles elkülöníteni és kimutatni az egyetemes, az egyetemes postai szolgáltatást helyettesítő- és a bejelentésköteles szolgáltatásból származó bevételeit, költségeit és ráfordításait, az engedélyköteles szolgáltatást nyújtó szolgáltató pedig köteles elkülöníteni és kimutatni az engedélyköteles és - amennyiben ilyet nyújt - a bejelentésköteles szolgáltatásból származó bevételeit, költségeit és ráfordításait.
63. Ugyanezen jogszabályhely (4) bekezdése szerint az egyetemes postai szolgáltató rendszerében a postai szolgáltatások költségeit az alábbiak szerint kell elkülöníteni:
- a) az egy adott szolgáltatáshoz vagy termékhez közvetlenül hozzárendelhető költségeket ahhoz rendelik hozzá;
 - b) a közös költségeket, azaz azokat a költségeket, amelyeket nem lehet közvetlenül egy adott szolgáltatáshoz vagy termékhez rendelni, a következőképpen kell felosztani:
 - ba) amennyiben lehetséges, a közös költségeket azok eredetének közvetlen elemzése alapján kell felosztani;
 - bb) amennyiben a közvetlen költségelemzés nem lehetséges, a közösköltség-kategóriákat egy másik olyan költségkategorióval vagy költségkategoriók csoportjával való közvetett kapcsolat alapján osztják fel, amelyek vonatkozásában a közvetlen hozzárendelés vagy felosztás lehetséges; a közvetett kapcsolatnak összehasonlítható költségszerkezeten kell alapulnia;
 - bc) amennyiben a költségfelosztásra sem közvetlen, sem közvetett módszer nem alkalmazható, a költségkategoriót egy általános osztótényező alapján kell felosztani, amelynek kiszámítása egyrészt a közvetlenül vagy közvetve az egyes egyetemes postai szolgáltatásokhoz, másrészt pedig az egyéb szolgáltatásokhoz rendelt vagy kijelölt összes kiadás arányának felhasználásával történik;
 - bd) a mind az egyetemes, mind a nem egyetemes postai szolgáltatások nyújtásához szükséges közös költségeket megfelelő módon kell felosztani; ugyanazokat a költségtényezőket kell alkalmazni mind az egyetemes, mind a nem egyetemes postai szolgáltatásokra.

IV.4.2. A nem postai szolgáltatások költségfelosztása és - számítása

64. A postafiók bérleti szolgáltatás nem minősül postai szolgáltatásnak, ezért a fenti költségek elkülönítésére és kimutatására vonatkozó előírások nem érvényesek a Magyar Posta fiókbérleti szolgáltatására. A fiókbérleti szolgáltatás árazására vonatkozóan nincs kötelező előírás, az NMHH pedig nem ellenőrzi az árszabást.⁴⁹
65. Az NMHH az egyetemes postai szolgáltatások árazásának felülvizsgálata során ellenőrzi ugyanakkor a közös költségek felosztását, beleértve a Magyar Posta azon döntését is, hogy egyes közös költségek feloszthatók-e azok eredetének közvetlen elemzése alapján, vagy csak

⁴⁹ Vj/57-42/2013. sz. emlékeztető 6. pontja

egy általános osztótényező alapján.⁵⁰ Az NMHH tájékoztatása alapján az egyetemes szolgáltatásokra vonatkozó költségfelosztás meghatározza a nem egyetemes szolgáltatások költségfelosztását is, ezért a Magyar Posta által az NMHH-nak megküldött számviteli szeparációs kimutatás használható a postafiók szolgáltatás költségszámításának a módszertanára nézve is.⁵¹ Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy az NMHH felülvizsgálatának a célja az, hogy az egyetemes szolgáltatásokra allokkált költségeket ellenőrizze, így a nem egyetemes, illetve a nem postai szolgáltatások közötti költségfelosztási gyakorlat nem érinti érdemben az NMHH felülvizsgálatát, ezért teljes körűnek semmiképpen sem tekinthető.

66. Az NMHH tájékoztatása szerint a 2013. évi szeparációs kimutatást a Magyar Postának 2014. június 30-ig kellett benyújtania.⁵² A Magyar Posta nyilatkozata szerint eleget tett ezen kötelezettségének, az NMHH ellenőrzése pedig 2014. november 3-án zárult le.⁵³

IV.4.3. Az egyetemes postai szolgáltatások alternatív költségfelosztási modellje⁵⁴

67. A postafiók-bérlet szolgáltatás költségallokációs módszertanát és modelljét, és ennek alapján a szolgáltatás önköltségszámítását azért készítette el a Magyar Posta, mert korábban nem állt rendelkezésre olyan kimutatás, melyből megalapozottan meghatározható lett volna a szolgáltatás önköltsége (esetleges nyereségessége), és ebből következően az árazás megfelelése.

68. Az NFM rendelet alapján készített „számviteli szeparációs kimutatás” nem árazásra alkalmas költségmodell, így nem alkalmas a postafiók-bérlet szolgáltatás tényleges költségeinek kimutatására, ezért volt indokolt egy olyan alternatív költségmodell kidolgozása, amely a költség szeparációs modelltől különböző módon mutatja ki a postafiók-bérlet szolgáltatás költségeit. Az NFM rendelet szerinti számviteli szeparációs kimutatás célja és módszertana ugyanis a postai szolgáltatások költségeinek meghatározását szolgálja. A postafiók-bérlet szolgáltatás a Postatv. értelmében nem postai szolgáltatás, így a számviteli szeparációs kimutatás fókuszán kívül esik, hiszen az a nem postai szolgáltatások költségeit (mint a postafiók-bérlet szolgáltatás költségeit is) csak korlátozottan és torzítva tartalmazza.

69. A postafiók-bérlet szolgáltatás önköltségszámításhoz készített költségallokációs modell e szolgáltatás munkafolyamata és tényleges erőforrás használata alapján részletesen bemutatja azokat a költségelemeket is, amelyeket a számviteli szeparációs kimutatás nem tartalmazott nevesítve, és amelyeket az új költségmodellnek tartalmaznia kell. A Magyar Posta szerint így biztosítható, hogy a korábbi kimutatásokban szereplő adatokhoz képest realisabb, megalapozottabb képet kapjunk a postafiók-bérlet szolgáltatás valós költségeiről.

⁵⁰ Vj/57-42/2013. sz. emlékeztető 3. pontja

⁵¹ Vj/57-42/2013. sz. emlékeztető 8. pontja

⁵² Vj/57-42/2013. sz. emlékeztető 9. pontja

⁵³ Vj/57-57/2013. sz. irat 2. pont

⁵⁴ Vj/57-116/2013. 1. melléklet

V.

A vizsgált magatartás

V.1. A Magyar Posta által alkalmazott árak

70. A Magyar Posta által alkalmazott Általános Szerződési Feltételekben és a Terméklapon a fiókbérleti szolgáltatás (fő- és alfiók bérlet) negyedéves minimum díjai vannak meghatározva, amelytől az értékesítés során pozitív irányban el lehet térni. A kapcsolódó szolgáltatásként nyújtott „E-érkezés postafiókra” és „E-kézbesítési jegyzék” szolgáltatások díjak nem minimum díjak, hanem ténylegesen alkalmazott díjak.

V.1.1. A Magyar Posta által alkalmazott minimum díjak

71. A következő két táblázat mutatja be a vizsgált négy szolgáltatás a Magyar Posta által a 2012-2015. években alkalmazott negyedéves minimum díjait, illetve azok változásainak mértékét.

	2012	2013	2014	2015
Fiókbérlet	4 290	6 600	6 750	6 750
Alfiókbérlet	3 465	5 220	5 340	5 340
E-érkezés postafiókra	2 095	1 480	1 529	1 529
E-kézbesítési jegyzék	3 989	2 794	2 910	2 910

3. táblázat: A Magyar Posta által alkalmazott minimum díjak (bruttó negyedéves díjak) (Ft)

	2013	2014	2015
Fiókbérlet	+53,8%	+2,3%	0,0%
Alfiókbérlet	+50,6%	+2,3%	0,0%
E-érkezés postafiókra	-29,4%	+3,3%	0,0%
E-kézbesítési jegyzék	-30,0%	+4,2%	0,0%

4. táblázat: A Magyar Posta minimum díjainak változtatásai (ez előző évhez képest)

72. A főfiók bérlet ára 2011-ben 4050 Ft volt. A 2012. évi áremelés nettó 4,3%-os volt, az ÁFA 25%-tól 27%-ra való emelkedése következtében összességében 5,9%-kal nőtt 2012-ben a főfiók bérlet ára.⁵⁵

73. A Magyar Posta 2013. január 1-től több mint 50%-kal emelte a fiókbérleti és alfiók bérleti szolgáltatás díjait, ezzel párhuzamosan a kapcsolódó, kényelmi szolgáltatások díjait csökkentette. A fiókbérleti szolgáltatás díjemelésének több mint 50%-os mértéke azon ügyfeleket érinti, akik minimum díjon szerződtek. 2014. január 1-től további 2-4 %-kal emelte az árakat, 2015-ben pedig változatlanul alkalmazza a 2014. évi árakat.

V.1.2. A Magyar Posta által alkalmazott tényleges díjak

74. A Magyar Posta nyilatkozata⁵⁶ szerint [...].

75. [...].

⁵⁵ A Vj/57-1/2013. sz. feljegyzéssel átemelt P/1914-6/2012. sz. adatszolgáltatás 11. pontja

⁵⁶ Vj/57-6/2013. sz. adatszolgáltatás 15. pont

76. [...].⁵⁷

77. [...].⁵⁸

78. [...].⁵⁹

79. A Magyar Posta postafiók bérleti szolgáltatásból származó összes bevétele 2013-ban [...] Ft⁶⁰, 2014-ben pedig [...] Ft⁶¹ volt.

80. A Magyar Posta ténylegesen alkalmazott árait a szolgáltatásból származó összbevétel és az értékesítési volumenből számított átlagár alapján lehet következtetni. Az ilyen módon képzett átlagár az adott időszak alatt igénybevett valamennyi fő- és alfiókra együttesen érvényes, valamint tartalmazza a ki- és beszállítás szolgáltatást igénybe vevők számára díjmentesen rendelkezésre bocsátott postafiókokat és a kényelmi szolgáltatások árbevételét is, továbbá az adatok töredék időszakra számított díjakat és volumeneket is. Az értékesítés volumene a fiókbérlők számában van meghatározva, nem a bérelt fiókok száma alapján (melyekről év végi állományadatok állnak rendelkezésre), ezért az egy bérlőre eső átlagár határozható meg kellően pontosan.

	2011	2012	2013
Mennyiség postahelyeken: fiókbérlők darabszáma	[...]	[...]	[...]

5. táblázat: A fiókbérlők darabszáma (az értékesítés volumene)⁶²

81. A vizsgálók a rendelkezésre álló adatok (ki- és beszállítási, illetve kényelmi szolgáltatásokat igénybe vevők száma, a szolgáltatások ára, stb.) alapján korrigálták az összes árbevétel és összes fiókbérlő száma alapján számítható teljes átlagárát. Az egy postafiók bérlőre eső teljes, valamint a ki- és beszállítási szolgáltatás, illetve a kiegészítő szolgáltatások nélkül számolt átlagár adatokat mutatja be a következő táblázat.

	2012	2013	Változás
Teljes átlagár	[...]	[...]	[...]
Ki- és beszállítási szolgáltatás nélkül	[...]	[...]	[...]
Kiegészítő szolgáltatások nélkül ⁶³	[...]	[...]	[...]

6. táblázat: A postafiók bérleti szolgáltatás egy bérlőre jutó átlagára (2012-2013)(havi nettó Ft)

82. Megállapítható, hogy a korrigálás minimális mértékben befolyásolta az átlagárakat, az átlagárak változását pedig még kevésbé. Megalapozottan állítható tehát, hogy a Magyar Posta 2013-ban átlagosan [...]%-kal emelte a postafiók bérleti díjakat. Ezt érdemben nem

⁵⁷ Vj/57-30/2013. sz. irat 8. pont

⁵⁸ A Vj/57-1/2013. sz. feljegyzéssel átemelt P/1914-6/2012. sz. adatszolgáltatás 7. pontja és a Vj/57-6/2013. sz. irat 9. pontja

⁵⁹ A Vj/57-1/2013. sz. irattal átemelt P/1914-6/2012. sz. adatszolgáltatás 10. pontja

⁶⁰ A Vj/57-30/2013. sz. adatszolgáltatás 11. kérdésére adott válasz szerint.

⁶¹ A Vj/57-116/2013. sz. nyilatkozat 1. sz. melléklete alapján

⁶² Vj/57-73/2013. sz. adatszolgáltatás 3. sz. melléklete

⁶³ Az átlagár a ki- és beszállítási szolgáltatásokat sem tartalmazza. Mivel a kiegészítő szolgáltatások igénybevételéről az eljárás alá vont nem vezet pontos nyilvántartást, csak azon ügyfelek száma ismert, akik legalább 1 hónapig előfizettek a szolgáltatásokra. A számítás során azzal a konzervatív feltételezéssel élünk, hogy az ügyfelek a teljes évre előfizettek a szolgáltatásra, így lesz ugyanis a legkisebb az átlagos áremelés mértéke. A bemutatott érték tehát egy alsó becslés, de a végeredményt nem változtatja meg érdemben.

befolyásolta az sem, hogy a kiegészítő szolgáltatások árait csökkentette, mivel ezen szolgáltatásokat nagyságrendileg kevesebb fogyasztó veszi igénybe. Az adat együttesen vonatkozik a fő- és alfiókok áraira. Mivel a fő- és alfiókok esetében a minimum díjak közel azonos mértékben nőttek, és az igénybevételükben sem történt számottevő átrendeződés, külön átlagár változás számítása a két szolgáltatástípus esetében nem indokolt.

83. Ugyanezzel a módszerrel megállapítható, hogy a 2012. évi nettó minimum díj 4,3%-os emelését követően a (nettó) átlagárak [...]%-kal nőttek a 2011. értékekhez képest, vagyis az átlagárak és a minimum díjak emelkedésének üteme nagyjából azonos arányban állt egymással a 2012. és a 2013. években ([...]).
84. A 2014. év forgalmi adataival kapcsolatban rendelkezésre álló információ szerint a forgalom kb. 15%-kal, míg a bevétel kb. [...] Ft-tal (kb. [...]) csökkent a 2013. évihez képest, vagyis az átlagár tovább emelkedett (kb. [...]%-kal, [...] Ft-ra).

V.2. Az áremelések indoklása

V.2.1. A Magyar Posta árazási elvei

85. A Magyar Posta az eljárást megelőző panaszos eljárásban a következő nyilatkozatokat tette a 2013. évi áremelés indoklásával kapcsolatban:

„a díjak megállapításakor [...] a Magyar Posta a piaci szabályok szerint jár el, figyelembe veszi tehát az ügyfelei érdekeit és teherbíró képességüket, hosszabb távon azonban nem tekinthet el saját üzleti érdekeinek érvényesítésétől sem.”
„[...]”

„A konkurens szolgáltatók díjait az alábbi táblázat tartalmazza (a táblázat egy 2010. évi piackutatás eredményeit mutatja be, ezen időpontot követően újabb piackutatás már nem volt, a megjelölt szolgáltatás tartalmak azonban eltérnek egymástól így az árak egyértelműen nem vehetők össze egymással, sem a postai árakkal).”
„[...]”⁶⁴

86. A 2011. évre vonatkozó számviteli szeparációs kimutatás alapján készített táblázat szerint a szolgáltatás [...].
87. A versenyfelügyeleti eljárás megindítását követően arra a vizsgálói kérdésre, hogy „a postafiók bérleti szolgáltatások árainak meghatározása során milyen tényezők kerülnek figyelembe vételre”, az eljárás alá vont az alábbi választ adta:

„[...]”⁶⁵

88. Arra a vizsgálói kérdésre, hogy „a fiókbérleti szerződések megkötése során a bérleti díj milyen folyamat során alakul ki”, az eljárás alá vont az alábbi választ adta:

„[...]”⁶⁶

89. A 2014. évi kisebb mértékű áremelés háttéréről a Magyar Posta úgy nyilatkozott, hogy:

⁶⁴ A Vj/57-1/2013. sz. feljegyzéssel átemelt P/1914-3/2012. sz. adatszolgáltatás 2. pontja

⁶⁵ Vj/57-6/2013. sz. adatszolgáltatás 15. pont

⁶⁶ Vj/57-30/2013. sz. adatszolgáltatás 5. pont

„A 2014. évi postafiók bérleti díj emelésénél figyelembe vételre kerültek a rendelkezésre álló piaci információk, valamint az MNB inflációs előrejelzései.”⁶⁷

V.2.2. A vizsgált termék költségei és azok fedezete a 2014 előtt alkalmazott költségfelosztási (számviteli szeparációs) módszertan alapján

90. A Magyar Posta a vizsgálók felhívására benyújtotta a postafiók bérleti szolgáltatás 2011. és 2012. évi összesített bevételeire és költségeire vonatkozó adatokat tartalmazó dokumentumokat a 2011. és 2012. évi számviteli szeparációs kimutatásból, illetve a 2013. évre vonatkozó terv adatokat, mivel a tény adatok még nem kerültek hitelesítésre az adatszolgáltatás időpontjában. A szolgáltatásra osztott költségeket az alábbi táblázat mutatja be:

Költség kategóriák	Költség tételek	2011 (tény)	2012 (tény)	2013 (terv)
Közvetlen költség	Közreműködői díj	[...]	[...]	[...]
Tevékenység költség	Felvétel	[...]	[...]	[...]
	Feldolgozás, ellátás	[...]	[...]	[...]
	Kézbesítés	[...]	[...]	[...]
	Összesen	[...]	[...]	[...]
Általános költségek, egyéb bevételek és ráfordítások	Általános költségek (vállalatirányítás)	[...]	[...]	[...]
	Egyéb bevételek és ráfordítások egyenlege	[...]	[...]	[...]
	Összesen	[...]	[...]	[...]
Tőkeköltség	Tőkeköltség	[...]	[...]	[...]
Összesen		[...]	[...]	[...]

7. táblázat: A fiókberleti szolgáltatás költségei (2011-2013)(Ft)⁶⁸

91. A beadott adatok alapján tehát a Magyar Posta által figyelembe vett költségek [...]%-a változó költség, és a költségek kb. [...]%-át a kézbesítés költsége adja, mely magában foglalja a postahelyeken való helyi kézbesítés és a vidéki feldolgozó üzemekhez és átrakópontokhoz allokalált helyi kézbesítési költségeket. [...].

92. Az adott évi árbevételekből költségkategóriánként kivonva a szolgáltatással összefüggésbe hozható költségeket, az alábbi fedezeti kimutatás adódik. A táblázat bemutatja, hogy a Magyar Posta postafiókberlettel összefüggő bevételei milyen mértékben fedezték a szolgáltatás közvetlen költségeit, illetve a szolgáltatásra osztott közvetett, állandó jellegű költségeket.

Fedezeti szint	Fedezett költségek	2011 (tény)	2012 (tény)	2013 (terv)
Fedezet I.	Közvetlen költségek	[...]	[...]	[...]
Fedezet II.	+ Tevékenységköltség	[...]	[...]	[...]
Fedezet III.	+ Általános költségek	[...]	[...]	[...]
Fedezet IV.	+ Tőkeköltség	[...]	[...]	[...]

8. táblázat: A fiókberleti szolgáltatás fedezeti kimutatása (2011-2013)(Ft)⁶⁹

⁶⁷ Vj/57-30/2013. sz. adatszolgáltatás 4. pontja

⁶⁸ Vj/57-6/2013. sz. irat 10-11. pontjához tartozó mellékletek, valamint a Vj/57-30/2013. sz. irat 11. pontja alapján.

⁶⁹ Vj/57-6/2013. sz. irat 10-11. pontjához tartozó mellékletek, valamint a Vj/57-30/2013. sz. irat 11. pontja alapján.

93. A táblázat alapján [...].

V.2.3. A vizsgált termék költségei és azok fedezete a 2014. november 14-én az NMHH számára benyújtott költségfelosztási (számviteli szeparációs) módszertan alapján

94. Az eljárás alá vont 2014. november 14-én benyújtotta a 2013. évre vonatkozó, az NMHH számára 2014. június 30-i határidővel elküldött számviteli szeparációs kimutatást. A benyújtott adatok jelentős mértékben eltértek a korábban benyújtott tervszámoktól, aminek indoklására a Magyar Posta előadta, hogy [...]. A 2013. évre vonatkozó adatokat ezért külön bemutatták a korábbi [...] történt számításként („kalkulált”). Az alábbi táblázat mutatja be a 2013. évre vonatkozó terv, kalkulált, illetve tényadatokat.

Költség kategóriák	Költség tételek	2013 (terv)	2013 (kalkulált)	2013 (tény)
Közvetlen költség	Közreműködői díj	[...]	[...]	[...]
Tevékenység költség	Felvétel	[...]	[...]	[...]
	Feldolgozás, ellátás	[...]	[...]	[...]
	Kézbésítés	[...]	[...]	[...]
	Összesen	[...]	[...]	[...]
Általános költségek, egyéb bevételek és ráfordítások	Általános költségek (vállalatirányítás)	[...]	[...]	[...]
	Egyéb bevételek és ráfordítások egyenlege	[...]	[...]	[...]
	Összesen	[...]	[...]	[...]
Tőkeköltség	Tőkeköltség	[...]	[...]	[...]
Összesen		[...]	[...]	[...]

9. táblázat: A fiókberleti szolgáltatás 2013. évi költségei (Ft)⁷⁰

95. A 2013. évre vonatkozó költségfelosztás [...].

96. A fenti költségadatok alapján a következő fedezeti kimutatás adódik.

Fedezeti szint	Fedezett költségek	2013 (terv)	2013 (kalkulált)	2013 (tény)
Fedezet I.	Közvetlen költségek	[...]	[...]	[...]
Fedezet II.	+ Tevékenységköltség	[...]	[...]	[...]
Fedezet III.	+ Általános költségek	[...]	[...]	[...]
Fedezet IV.	+ Tőkeköltség	[...]	[...]	[...]

10. táblázat: A fiókberleti szolgáltatás 2013. évi fedezeti kimutatása (Ft)⁷¹

97. [...].

98. [...].

99. [...].

100. Az ügyfélmeghallgatáson tett nyilatkozata⁷² szerint az NMHH részéről is volt egy olyan elvárás, hogy termékekhez rendeljenek lehetőség szerint minden költséget. Az NMHH-val

⁷⁰ Vj/57-6/2013. sz. irat 10-11. pontjához tartozó mellékletek, a Vj/57-30/2013. sz. irat 11. pontja alapján, valamint a Vj/57-57/2013. sz. irat 2. sz. melléklete alapján.

⁷¹ Vj/57-6/2013. sz. irat 10-11. pontjához tartozó mellékletek, a Vj/57-30/2013. sz. irat 11. pontja alapján, valamint a Vj/57-57/2013. sz. irat 2. sz. melléklete alapján.

való egyeztetések során egy evolutív folyamat során alakult ki a jelenlegi költségfelosztás, melynek következtében pontosodott a felosztás, a rendelet előírásainak megfelelően.

V.2.4. A 2013. évi tényadatok indokoltsága az eljárás alá vont előadása alapján

101. Az eljárás alá vont a 2013. évi tény adatokat tartalmazó adatszolgáltatásában olyan tartalmú nyilatkozatokat tett, amely alapján a számviteli szeparációs kimutatásból származó adatok nem, vagy csak korlátozottan alkalmasak az árazási döntések alátámasztására.⁷³
102. Álláspontja szerint „...[a] [...]”⁷⁴
103. Hozzátette, hogy a „[...]”⁷⁵
104. A Magyar Posta nyilatkozata⁷⁶ szerint összefoglalóan piaci benchmarkokat, az árbevétel-elvárás nagyságrendjét, illetve egyebek között a költség-kimutatást vették figyelembe a fiókbérleti szolgáltatás árainról való döntés során. Alapvetően piaci benchmarkokkal dolgoztak, mivel a postafiók bérletet piaci terméknek tekintik.
105. [...].
106. [...].
107. A költségkimutatás figyelembevételével kapcsolatban az eljárás alá vont az ügyfélmeghallgatás során a következő nyilatkozatokat tette:
- „[...]”;
„[...]”;
„[...]”;
„[...]”.
108. A 2013. évi végleges számviteli kimutatás benyújtásakor azonban az eljárás alá vont úgy nyilatkozott, hogy [...]”⁷⁷
109. [...].

V.2.5. A vizsgált termék költségei és azok fedezete a 2015. szeptember 4-én s GVH-nak benyújtott alternatív költségfelosztási (számviteli szeparációs) módszertan alapján

110. Az alternatív költségmodell a jelen végzés IV.4.3. pontjában leírt okokból készítette el, alapvetően azért, mert álláspontja szerint a NFM rendelet alapján készített „számviteli szeparációs kimutatás” nem árazásra alkalmas költségmodell, így nem alkalmas a postafiókbérlet szolgáltatás tényleges költségeinek kimutatására, alapvetően azért, mert az a nem postai szolgáltatások (köztük a fiókbérleti szolgáltatás) költségeit korlátozottan és torzítva jeleníti meg. Az alternatív költségmodell a szolgáltatás munkafolyamata és tényleges erőforrás használata alapján részletesen bemutatja azokat a költségelemeket is, amelyeket a

⁷² Vj/57-69/2013. sz. irat 5. oldal

⁷³ Vj/57-57/2013. sz. adatszolgáltatás 4. pont

⁷⁴ Vj/57-67/2013. sz. adatszolgáltatás 1-4. pontjaihoz tett kiegészítés

⁷⁵ Vj/57-67/2013. sz. adatszolgáltatás 1-4. pontjaihoz tett kiegészítés

⁷⁶ Vj/57-69/2013. sz. meghallgatási jegyzőkönyv

⁷⁷ Vj/57-57/2013. sz. irat 3. pont

Magyar Posta szerint a számviteli szeparációs kimutatás nem tartalmazott nevesítve, és amelyeket az új költségmodellnek tartalmaznia kell.

111. A költségmodell alapján az alábbi költségek kerültek meghatározásra:

Költség kategóriák	Költség tételek	2013 (tény)	2014 (tény)
Közvetlen költség		[...]	[...]
Tevékenység költség	Felvétel	[...]	[...]
	Feldolgozás	[...]	[...]
	Szállítás	[...]	[...]
	Kézbesítés	[...]	[...]
	Összesen	[...]	[...]
Általános költségek, egyéb bevételek és ráfordítások	Általános költségek (vállalatirányítás)	[...]	[...]
	Egyéb bevételek és ráfordítások egyenlege	[...]	[...]
	Összesen	[...]	[...]
Tőkeköltség	Tőkeköltség	[...]	[...]
Összes költség		[...]	[...]

11. táblázat: A fiókbérleti szolgáltatás költségei az alternatív költségmodell alapján (2013-2014)(Ft)

112. Az alternatív költségfelosztás módszertana több szempontból és jelentősen eltér az NMHH számára készült szeparációs költségfelosztásától. Az alapvető módszertani elv szerint ugyanazt a három fő elemet mindkét költségfelosztás tartalmazza: a termék kapcsán felmerülő postai *közvetlen költségeket* + *tevékenység költségeket* + a termékre jutó *általános költségeket*. [...] *a két modell közötti különbség kizárólag a közvetett költségek különböző tevékenységek közötti felosztásából ered.*

113. A közvetett költségek esetében az alternatív modell megkülönböztet a közös erőforrásból egyértelműen a postafiók-bérlet szolgáltatáshoz köthető költségeket, [...], illetve azokat a költségeket, amelyek csak egy közösen használt erőforrás megosztásával határozhatók meg, [...].

114. A modell által használt alapadat többnyire a Magyar Posta SAP CO nyilvántartási rendszeréből származó rendszeradat, amelyet azután különböző módon leosztanak az alábbiak szerint. [...]:

- kontírozás⁷⁸ [...]
- [...]
- [...]
- [...]
- [...]

115. [...].

116. A fenti költségadatok alapján a következő fedezeti kimutatás adódik.

⁷⁸ A kontírozás azt jelenti, hogy egy gazdasági eseményt alátámasztó bizonylatot, számlát kijelöl a könyvelő és megadja az érintett főkönyvi számla adatait, a könyvelendő összeget, a gazdasági eseményt, stb.

Fedezeti szint	Fedezett költségek	2013	2014
Fedezet I.	Közvetlen költségek	[...]	[...]
Fedezet II.	+ Tevékenységköltség	[...]	[...]
Fedezet III.	+ Általános költségek	[...]	[...]
Fedezet IV. ⁷⁹	+ Tőkeköltség	[...]	[...]

12. táblázat: A fiókbérleti szolgáltatás 2013. évi fedezeti kimutatása az alternatív költségmodell alapján (Ft)

VI. A PwC Magyarország Kft. véleménye

117. A Magyar Posta az általa kidolgozott és fentebb leírt alternatív költség modell szakértői véleményezésére felkérte a PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló Kft.-t (a továbbiakban: PwC), hogy vizsgálják meg és nyilatkozzanak arról, hogy a postafiók bérleti szolgáltatás árképzéséhez kialakított alternatív árképzési modell összhangban van-e azokkal a módszertani kritériumokkal, amelyek alapján a modell számításai elkészültek. Az elvégzett munka keretében beszerezték a vezetőségtől a költségallokációs modellt, egyeztették, hogy a modellben szereplő számítások, képletek a módszertani kritériumoknak (vetítési alapok, allokációs kulcsok, stb.) megfelelnek-e, ellenőrizték a modellben szereplő képletek matematikai helyességét.

118. A PwC vizsgálata az alábbiakra terjedt ki:

- Modell logika átfogó megértése, rövid bemutatása, illetve annak értékelése nemzetközi gyakorlatokkal összehasonlításban, illetve controlling szakmai szempontok alapján.
- Költségek elemzése, értékelése
- Postafiók bérlet szolgáltatás költség szerkezetének bemutatása, valamint a jelentős, a vizsgálat szempontjából kiemelten kezelendő tételek beazonosítása.
- Összes költségelem bemutatása: tartalma, különböző csoportosítási szempontok szerinti besorolása (jellege), értéke, aránya.
- Kiemelt költségelemekre vonatkozóan adott tétel indokoltságának részletes vizsgálata: költségtétel szakmai indokoltságának bemutatása, értékelése; költségelem postafiókbérlet szolgáltatáshoz köthetőségének alátámasztása konkrét evidenciák mentén.
- További, nem jelentős költségelemekre vonatkozóan költségelem szerepeltetésének indoklásának bemutatása.
- Modellben alkalmazott költségfelosztási szabályok, kalkulációs logikák elemzése, értékelése (kiemelt költségtételekhez kapcsolódóan)
 - Alkalmazott költségfelosztási szabály, kalkulációs logika bemutatása, modell hivatkozása.
 - Kapcsolódó adatforrások azonosítása, illetve annak megállapítása, hogy adott tétel kalkulációjában milyen Posta által egyedileg mért vagy becsült adatok kerültek felhasználásra.
 - Alkalmazott költségfelosztási szabály, kalkulációs logika szakmai értékelése, hogy mennyiben alkalmas és indokolt annak alkalmazása adott költségtétel kalkulációjára.

⁷⁹ [...].

- Költségfelosztáshoz felhasznált értékek validálása.
- Posta által egyedileg mért adatok PwC általi független újramérése, majd újrakalkulációja, annak összevetése a Posta által felhasznált értékekkel, modellben való használhatóságának értékelése.

119. Összefoglalóan megállapítja PwC jelentése, hogy a Magyar Posta postafiók bérleti szolgáltatásának költségkalkulációs modellje minden lényeges vonásban megfelel a módszertani kritériumoknak és ezen kritériumok szerint allokálja a költségeket. Felhívja azonban a figyelmet arra, hogy számításokhoz felhasznált adatok valódiságának, helyességének, stb. ellenőrzése nem képezte a vizsgálatuk tárgyát.⁸⁰

VII.

Az eljárás alá vont álláspontja

120. A Magyar Postának a magatartásának jogszerűségével kapcsolatos előadásai akként összegezhetők, hogy:

- a vizsgált szolgáltatást egy több szereplős, több féle szolgáltatást magába foglaló piacon, versenyző körülmények között nyújtja, és az alkalmazott árakat is a versenytársak által alkalmazott árakhoz igazítva határozta meg;
- a szolgáltatás a korábban számára rendelkezésre álló költségkimutatások alapján veszteséges volt, ezért indokolt volt az áremelés;
- a költségkimutatások azonban valójában nem alkalmasak jövedelmezőség-vizsgálatra, így az árazáshoz sem nyújtanak kellő alátámasztást, és a megváltozott költségfelosztási módszertan nem jelenti azt, hogy csökkentek volna a költségei, ezért a kimutatott nyereség sem alkalmas a szolgáltatás jövedelmezőségének értékelésére.

121. Az eljárás alá vont egyéb, a vizsgálati szakaszban tett előadásai a tényállás egyes részeinél részletesen ismertetésre kerültek.

122. A Magyar Posta az előzetes álláspontra az alábbi észrevételeket tette.

123. Nem teljesen megalapozott az az állítás, miszerint „más vállalkozás nem nyújt a Magyar Posta szolgáltatásával azonos tartalmú szolgáltatást az érintett piacon”. Az érintett piacon véleményük szerint több vállalkozás is azonos tartalmú szolgáltatást nyújt. Az, hogy a versenytársak több esetben komplexebb szolgáltatást nyújtanak, nem jelenti azt, hogy ne lenne pontosan ugyanolyan, vagyis azonos szolgáltatás elem ezeknél a vállalkozásoknál. A Postaház nyilatkozata (Előzetes Álláspont 29-32. pont) is azt mutatja, hogy bizonyosan van olyan szolgáltatáselem, amely azonos tartalmú a Magyar Posta szolgáltatásával. Álláspontjuk szerint előállítható lett volna egy azonos szolgáltatás összehasonlító ára.

124. Nyilvánosan elérhető adatok alapján összeállított és benyújtott egy olyan benchmark elemzést, amely nemzetközi szinten összehasonlítja a postafiók bérleti szolgáltatások 2015. évi díjait a Magyar Postáéval – vásárlóerő-paritáson számolva. A számítások eredményét bemutató grafikonokon az látszik, hogy a Magyar Posta díjai nemzetközi összehasonlításban nem nevezhetők magasnak.

⁸⁰ A részletes elemzést a Vj/57-116/2013. sz. nyilatkozat 2. melléklete tartalmazza.

125. [...]. Ebből következett, hogy
1. változatlan piaci feltételek,
 2. változatlan költségek,
 3. változatlan humán és anyagi erőforrások mellett,
 4. változatlan munkafázisokkal
 5. hatékonyság javulás nélkül

[...].

126. A 2013-as számviteli szeparációs kimutatás 162 milliós költség mellett 921 milliós nyereséget mutat, ami 568 %-os nyereség, 460% hozamráta (Előzetes Álláspont 171. pont). Ilyen profitráta nem létezik piaci szolgáltatások között. Ez egyértelműen mutatja, hogy a számviteli szeparációs kimutatás a nem postai szolgáltatások, tehát a piaci szolgáltatások költségeit nem tudja kezelni.
127. Nyilvánvaló képtelenség az is, hogy a postafiók bérleti szolgáltatás, mint nem postai szolgáltatás árát a számviteli szeparációs kimutatás költségei alapján határozza meg a Magyar Posta. Ha elfogadnánk, hogy az Előzetes Álláspont 12. táblázatában (41.o.) szereplő költségek valamennyi költséget tartalmaznak a postafiók bérleti szolgáltatás vonatkozásában, akkor még nyilvánvalóbb, hogy nem tükrözi a teljes valós költségeket a számviteli szeparációs kimutatás. A táblázat alapján 259,2 forint átlagárát kapnánk. Ez a nemzetközi benchmarkokhoz képest hihetetlenül alacsony árat eredményezne. Ezt fejezi ki az alábbi ábra is.⁸¹

[...]

5. ábra – Számviteli szeparációs kimutatás alapján számított postafiók ár és nemzetközi benchmarkok nettó főpostafiók bérleti szolgáltatások esetében

128. Ez a hihetetlenül alacsony ár csak akkor mutathatna valós képet, ha a Magyar Posta óriási hatékonysági előnyökkel rendelkezne pl. a Deutsche Posttal szemben. Sajnos nem ez a helyzet. Többek között a Magyar Posta postafiók bérleti szolgáltatása nagyon sok manuális elemet tartalmaz, amelynek magas a humán erőforrás igénye. A fenti külföldi szolgáltatók a gépesítés terén lényegesen előbb járnak, mint a Magyar Posta, ennek ellenére nem képesek még csak megközelítőleg sem olyan áron szolgáltatni, mint amely a 2013. évre vonatkozó magyarországi számviteli szeparációs kimutatás költségeiből következne.
129. Hivatkozik az előzetes álláspont 167. pontjára, miszerint hozzárendelhető (közvetett) költség tekintetében nincs olyan felosztási elv, amelytől való eltérés jogsértésre önmagában alapot adó lenne, és így versenyjogi eszközökkel kikényszeríthető lenne, a 2013. évre vonatkozó szeparációs kimutatás sem képes a fiókbérleti szolgáltatás költségeinek pontos meghatározására, ezért annak eredménye is magában rejt számítási bizonytalanságot. Erre tekintettel csak abban az esetben alapozhatja meg túlzottan magas árazás jogi tényállását, ha kellően nagy, a számítás bizonytalanságát messze meghaladóan magas nyereség mutatható ki általa. Ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy ha egy alkalmatlan számítás képtelenül magas

⁸¹ Vj/57-109/2013. 14. oldalon található táblázat

nyereséget mutat, az nem jelentheti azt, hogy egy alkalmas számítás is magas nyereséget mutatna, és nem helyettesítheti a megfelelő önköltségszámítás elvégzését.

130. Az érintett piac meghatározásával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a termékpiacnak a tágabb értelemben vett küldeménykezelési piacot tekinti. Álláspontja szerint a „postán maradó” küldemények kezelés érdemben nem tér el a postafiókra címzettekétől, mert küld automatikusan értesítést, és az ilyen küldeményeket is csak korlátozott ideig tárolja, hiszen a nem kézbesített könyveit postai küldeményeket az őrzési idő leteltét követően visszaküldi a feladó részére (eltérés ebből a szempontból csak a nem könyvelt postai küldemények vonatkozásában állapítható meg). A „postán maradó” küldeményekhez valóban nem lehet fantázianevet kapcsolni, azonban a diszkréció annyiban mindenképpen érvényesül, hogy a címzettnek nem kell megadnia a saját (telephelyi) címét.
131. A székhelyszolgáltatás és a címhely-használat releváns piacra tartozásával kapcsolatban előadja, hogy mivel a székhelyszolgáltatás tartalma jogszabályban már nem meghatározott, a szerződő felek megállapodásán múlik, hogy mit értenek alatta. Ha a székhelyszolgáltatás egyet jelent az igénybevevő ügyfelek székhelyének a megváltoztatásával, akkor az ilyen címzetteknek érkező postai küldemények esetében vagy közvetett kézbesítés, vagy pedig meghatalmazottnak történő kézbesítés valósul meg. Ebből következik tehát az a körülmény, hogy az érintett piac meghatározása során a közvetett kézbesítés és a meghatalmazott részére való kézbesítés lehetőségét is szükséges figyelembe venni.
132. A címhely-használat helyettesítő képességének megítéléséhez rögzíteni szükséges, hogy bármelyik címzett megjelölhet a cégszolgálatok között szereplő címtől eltérő levelezési címet, hiszen a Magyar Posta (és valamennyi egyéb postai szolgáltató is) csak azt vizsgálja, hogy az adott címen van-e jogosult átvevő. Ha van, a kézbesítés megtörténik. Címhely használati szolgáltatást egyébként elvileg bárki (tehát a természetes személy is) igénybe vehet, nem lehet az sem kizáró ok, hogy egyes piaci szereplők honlapján nincsen feltüntetve maga a szolgáltatás, hiszen, véleményünk szerint, az egy csomag részeként is igénybe vehető és - a piacra lépés alacsony költsége miatt - a versenynek való kitettség mindenképpen megállapítható. Emellett azonban tény az is, hogy a címhelyhasználat során az e szolgáltatást igénybe vevő ügyfél nem egy számmal azonosított (vagyis szűk, klasszikus értelemben vett) postafiókhoz jut, hanem egy tényleges (de a saját telephelyi címétől eltérő) címhez. Valós tehát a Postaház Kft. Előzetes Álláspont 31. pontjában hivatkozott nyilatkozata (miserint: a „... címhely megállapítható.”), csak éppen nem releváns, hiszen a postafiók bérlet lényegi eleméhez (a telephelyi címtől eltérő címen való) kézbesítéshez) a címhelyhasználatot igénybe vevő ügyfél is hozzájut.
133. A tágabb értelemben vett postafiók bérleti piacon (vagyis a küldeménykezelési piacon) szolgáltatást nyújtó (vagy nyújtani képes) vállalkozások a GVH megkeresésére általában úgy nyilatkoztak, hogy nem tekintik magukat a Magyar Posta versenytársának az általuk azonosított fiókbérleti piacon, vagyis a szűkebb értelemben vett fiókbérleti piacon (Előzetes Álláspont 23. pont). Véleménye szerint ez a nyilatkozat abból adódhat, hogy ezek a vállalkozások azért nem nyújtanak önálló címhely-használati szolgáltatást (vagyis küldeménykezelési szolgáltatást), mert számukra jobban „megéri” a szűkebb értelemben vett fiókbérleti szolgáltatás downstream piacán szolgáltatást nyújtani (vagyis postafiókot bérelni és azt alfiókként „albérletbe” adni). Ez a magatartás csak abban az esetben lehet racionális üzleti döntés eredménye, ha azt feltételezzük, hogy az önállóan nyújtott címhely-használati szolgáltatás költségei magasabbak, mint az alfiókbérlettel kapcsolatban a Magyar Postának megfizetendő díj.

134. A szűkebb értelemben vett fiókbérleti piac upstream szegmensében gyakorlatilag teljes értékű versenytársként lehetnek jelen a csomagautomatát üzemeltető vállalkozások (amennyiben azok postai szolgáltatók), hiszen - a hivatalos irat kivételével csomagként gyakorlatilag bármilyen postai küldemény feladható. A csomagautomata kézbesítési címként való rendelkezésre bocsátásának (mint szolgáltatásnak) része a küldemény érkezéséről és az átvétel lehetőségéről szóló értesítés is, vagyis a postai küldemény átvétele a rövidebb őrzési idő ellenére az automatákból is biztosított. Valamennyi postai szolgáltató (tehát nemcsak az egyetemes és az engedélyes postai szolgáltató, hanem az egyetemes postai szolgáltatást nem helyettesítő postai szolgáltatást nyújtó postai szolgáltató is) jogosult továbbá kézbesítési pontként postafiókot létrehozni. Az ilyen postafiókba a Magyar Posta (és más postai szolgáltató is) képes lehet postai küldeményt kézbesíteni, hiszen nem jogszabályi előírás az, hogy az azonosítható kizárólag a Magyar Posta által bérbe adott, tárolásra szolgáló eszközben kijelölt helyen (vagyis a postai szolgáltató helyek előterében fellelhető, kulccsal zárható szekrényel).

VIII. Jogi háttér

135. Tekintettel arra, hogy a Magyar Posta vizsgált fiókbérleti szolgáltatása az országhatáron belüli gazdasági tevékenység, a bérelhető postafiók Magyarországon területén helyezkednek el, valamint hogy ilyen postafiókkal kizárólag az eljárás alá vont rendelkezik, az eljárás alá vont magatartása nyilvánvalóan nem alkalmas arra, hogy érzékelhető hatást gyakoroljon a tagállamok közötti kereskedelemre. Ennek megfelelően az eljárás alá vont magatartása a Tpv. körében értékelendő.
136. A Tpv. 21. §-ának a) pontja szerint tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen az üzleti kapcsolatokban - ideértve az általános szerződési feltételek alkalmazásának esetét is - tisztességtelenül vételi vagy eladási árakat megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni.
137. A Tpv. 21. §-ának j) pontja szerint tilos a versenytárs számára indokolatlanul hátrányos piaci helyzetet teremteni vagy gazdasági döntéseit indokolatlanul előny szerzése céljából befolyásolni.
138. A Tpv. 22. §-ának (1) bekezdése alapján gazdasági erőfölényben van az érintett piacon (14. §), aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak és üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.
139. A Tpv. 22. §-ának (2) bekezdése szerint a gazdasági erőfölény megítéléséhez vizsgálni kell különösen
- a) azt, hogy az érintett piacra való belépés és az onnan történő kilépés milyen költségekkel és kockázattal jár, illetve, hogy milyen műszaki, gazdasági vagy jogi feltételek megvalósítását igényli;
 - b) a vállalkozás, illetve vállalkozáscsoport [15. § (2) bekezdés] vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét, illetve annak alakulását;

c) az érintett piac szerkezetét, a piaci részesedések arányát, a piac résztvevőinek magatartását, valamint a vállalkozásnak, illetve vállalkozáscsoportnak a piac alakulására gyakorolt gazdasági befolyását.

140. A Tpv. 22. §-ának (3) bekezdése szerint gazdasági erőfölényben lehet egy vállalkozás, illetve vállalkozáscsoport vagy több vállalkozás, illetve több vállalkozáscsoport közösen.

141. A Tpv. 14. §-a szerint

(1) Az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni.

(2) A megállapodás tárgyát alkotó árun túlmenően figyelembe kell venni az azt - a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel - ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait.

(3) Földrajzi terület az, amelyen kívül

a) a fogyasztó, illetve az üzletfél nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy

b) az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.

XI. Jogi értékelés

XI.1. Az érintett piac

XI.1.1. Az érintett termékpiac

142. Jelen eljárásban vizsgált postafiók bérleti szolgáltatás képezi a legszűkebb árupiacot. Maga szolgáltatás két részfeladat ellátására bontható: a címzési funkció és az átvételi funkció. A *címzési funkció* azt jelenti, hogy a postafiók bérlője a postafiókcímet levelezési címként használhatja, amely címre küldött címzett küldeményeket a Magyar Posta kézbesíti. Az átvételi funkció azt jelenti, hogy a postafiókcímen a postafiók bérlője címettként a részére érkezett küldeményeket a postafiókhoz tartozó fizikai helyen át tudja venni. Az átvételhez kapcsolódhatnak egyéb szolgáltatások, mint pl. értesítés, rendszerezés, szkennelés.

143. Mivel saját postafiók-hálózattal jelenleg csak a Magyar Posta rendelkezik engedéllyel, a postafiók bérleti szolgáltatás címzési funkcióját csak ő képes ellátni. Az átvételi funkció tekintetében azonban az ún. postai közvetítő vállalkozások – a Magyar Postától bérelt alpostafiókok segítségével képesek a Magyar Postát kiváltani. Ezek a vállalkozások közreműködnek a postafiókbérlésben azáltal, hogy saját vagy az ügyfelük nevére kötnek főfiók bérleti szerződést a Magyar Postával, vagy saját fiókjukhoz nyitnak alfiókot az ügyfelek részére. Mindkét esetben a Magyar Posta postafiókjainak értékesítésében vesznek részt, melyből a Magyar Posta bevételt realizál. A postai közvetítők postafiókkal kapcsolatos szolgáltatásai tehát fiókbérlet-közvetítési szolgáltatásként értékelendők.

144. A postai közvetítők megjelenésével az egységes postafiók bérleti szolgáltatás két, vertikálisan kapcsolódó piacra bomlik, ahol az upstream piacon történik a címezhető postafiókok értékesítése közvetlenül a végfogyasztónak vagy pedig postai közvetítőnek. A

downstream piacon megy végbe a postafiókra érkező küldemények átvétele, és az ehhez kapcsolódó egyéb, kapcsolódó kényelmi és egyéb szolgáltatások nyújtása. A postai közvetítők piaci jelenlétének ezen kapcsolódó (esetenként a Magyar Posta által nem nyújtott) szolgáltatások adnak értelmet. Az egységes postafiók bérleti szolgáltatás átviteli funkciójának ellátása ugyanis üzletileg önmagában (kapcsolódó kényelmi szolgáltatások nélkül) értelmetlen volna.

145. A postafiók bérleti szolgáltatáshoz kapcsolódó szolgáltatások egyesek egymás helyettesítői (pl. az e-érkezés és e-kézbesítés helyettesítője a fizikai érzékelésnek és kézbesítésnek), de többnyire egymást kiegészítő kényelmi szolgáltatások (pl. a már fentebb említett értesítés, rendszerezés, szkennelésen túl a komplex ügyintézés), amelyeket a postai közvetítők rendszerint szolgáltatási csomagok formájában értékesítenek. A Magyar Posta által nyújtott kapcsolódó szolgáltatás az értesítéshez kapcsolódó e-érkezés és e-kézbesítés.
146. Az eddigiek alapján a postafiók bérleti szolgáltatás legszűkebben értelmezhető érintett piacáról megállapítható, hogy az a postai közvetítők piacralépése miatt upstream (címzési funkció) és downstream (átvételi funkció), egymáshoz vertikálisan kapcsolódó piaci szegmensekre bomlik. A Magyar Posta ezáltal vertikálisan integrált szolgáltatónak minősül, amely egyidőben van jelen mindkét piaci szegmensen.
147. A downstream szegmensen az egyszerű kézbesítésen túlmenően számos kényelmi szolgáltatás van jelen, amelyek egy része között helyettesítő viszony, más részei között pedig kiegészítő viszony található. Tekintettel arra, hogy az eljáró versenytanács nem szándékozik jogsértést megállapítani, az átvételi funkciókhoz kapcsolódó kényelmi szolgáltatások közötti helyettesítési vagy kiegészítő viszonyok további pontosítása mellőzhető.
148. A postafiók bérleti szolgáltatás piacának, az eljárás során felvetődött lehetséges tágabb értelmezései egyaránt a szolgáltatás címzési funkciójához kapcsolódnak. A Magyar Posta négy olyan szolgáltatást jelölt meg, amely szerinte helyettesíteni képes a fiókbérleti szolgáltatást (postán maradó, utánküldés, meghatalmazás, közvetett kézbesítés), ezáltal jelen eljárásban egy szélesebb, ún. küldeménykezelési szolgáltatás piac lehetne az érintett termékpiac. A felsoroltak közül az utánküldési szolgáltatás kiegészíti a postafiókbérletet abban az értelemben, hogy a más címre címzett küldemények is a postafiókra vagy más megadott címre kerülnek kézbesítésre. Ez a más cím azonban nem lehet más vállalkozás (pl. postai közvetítő) címe, mivel meghatalmazással csak a címben megjelölt helyen (és szolgáltató által a címhez rendelt kézbesítési ponton) vehetők át a küldemények, utánküldött címen nem. A meghatalmazás szintén a fiókbérleti szolgáltatás igénybevételét segíti elő azáltal, hogy a címzett meghatalmazottja is felveheti a postafiókból a küldeményeket. A közvetett kézbesítés szintén csak a címben megjelölt helyen lehetséges, tehát nem alkalmas arra, hogy a címzett nevében egy más telephelyen működő vállalkozás vegye át (majd kezelje és adja át a címzett részére) a küldeményeket. Mindezek alapján az utánküldés, meghatalmazás és a közvetett kézbesítés nyilvánvalóan nem tekinthető olyan szolgáltatásnak, amelyet a címzett igénybe vehet levelezési címként, illetve megadhat levelezési partnerei számára a postafiók szolgáltatás helyett.
149. A „postán maradó”-ként való címzés révén történő helyettesítés lehetősége azonban nem nyilvánvalóan zárható ki. A „postán maradó” (Poste restante) címzés esetén a postai küldemények címében a címzett nevével kívül annak a postai szolgáltatóhelynek a nevét és irányítószámát, valamint a célország nevét kell feltüntetni, ahol a küldemény átvehető. Ez a címzési lehetőség azonban a postafiók bérlethez képest számos tekintetben hátrányosan eltérő:

- a postafiókra címzett küldemények esetében a címzett neve helyett szerepelhet egy jelige vagy fantázianév, a „postán maradó” címzés esetén ez nem lehetséges;
- a „postán maradó” küldeményekhez nem kapcsolódhatnak kényelmi szolgáltatások.

Mindezekre tekintettel az eljáró versenytanács a „postán maradó” címzési szolgáltatást nem tekintette a postafiók bérleti szolgáltatás közeli helyettesítőjének, ezért az érintett piac meghatározása során nem vette azt helyettesítő termékként figyelembe.

150. A Postaház felvetette székhelyszolgáltatást, illetve a címhelyhasználatot (avagy levelezési cím szolgáltatást) a postafiók bérleti szolgáltatás helyettesítőjeként. Ebben az utóbbi esetben az ügyfél a postai közvetítő telephelyét használhatja levelezési címként. A címhelyhasználat helyettesítő képessége ellen szól, hogy ahhoz a cégszervezet módosítása szükséges (a székhelyszolgáltatáshoz hasonlóan), emellett nem biztosít olyan mértékű diszkréciót, mint egy postafiók. Továbbá, a nyilvánosan elérhető információk alapján egy vállalkozás sem nyújt elkülönülten címhely használati vagy levelezési cím szolgáltatást, csak székhelyszolgáltatással együtt (beleértve a Postaházat is). A székhely, illetve címhelyszolgáltatást a fentiekből következően csak jogi személyek vehetik igénybe, magánszemélyek nem.
151. A székhelyszolgáltatás a nyilvánosan elérhető információk, illetve más piaci szereplők, valamint az NMHH nyilatkozatai alapján alapvetően más igények kielégítésére (is) szolgál. A sokféle szolgáltatást csomagban kínálják, amely többnyire, de nem feltétlenül, tartalmazhat postafiók szolgáltatást is. Igénybevételéhez a cégszervezet módosítása szükséges, önmagában és kizárólag a Magyar Posta postafiók bérleti szolgáltatásának kiváltására már csak a csomagok jelentősen magasabb árai miatt sem alkalmasak.⁸²
152. Mindezekre tekintettel az eljáró versenytanács székhelyszolgáltatást, illetve a címhelyhasználatot sem tekintette a postafiók bérleti szolgáltatás közeli helyettesítőjének, ezért az érintett piac meghatározása során nem vette azt helyettesítő termékként figyelembe.
153. A Magyar Posta felvetette, hogy a szűkebb értelemben vett fiókbérleti piac upstream szegmensében gyakorlatilag teljes értékű versenytársként lehetnek jelen a csomagautomatát üzemeltető vállalkozások (amennyiben azok postai szolgáltatók), hiszen - a hivatalos irat kivételével csomagként gyakorlatilag bármilyen postai küldemény feladható. Azon túlmenően azonban, hogy ez a szolgáltatás a postafiók bérlethez képest alacsonyabb értékű szolgáltatás, bár nem tiltja jogszabály, hogy ezeket az automatákat tárolásra szolgáló eszközben kijelölt hellyel (vagyis a postai szolgáltató helyek előterében fellelhető, kulccsal zárható szekrényel) lássák el, ez a lehetőség – bár feltehetően potenciálisan létezik – de konkrétan erre példa még nem található.
154. Összegezőképpen, az eljáró versenytanács azon az állásponton van, hogy a postafiók bérleti szolgáltatás szűken értelmezett érintett piacának kiszélesítése nem indokolt a felmerült helyettesítő szolgáltatások vonatkozásában.

XI.1.2. Az érintett földrajzi piac

155. Az érintett upstream piac földrajzi dimenziója a Magyar Posta által országosan egységes feltételek melletti szolgáltatásnyújtására tekintettel Magyarország területe. A downstream

⁸² A Postaház kényelmi szolgáltatásokat nem tartalmazó alapsomagjának a havi díja a cég weboldala szerint 4.955, Ft, ami a Magyar Posta átlagos postafiók bérleti szolgáltatási havi díjának több mint háromszorosa. www.postafiókbérlés.hu/posta/

szolgáltatások vonatkozásában nem zárható ki, hogy az érintett piac egyes szolgáltatások esetében Magyarország területénél szűkebb, mások esetében szélesebb. Az érintett downstream piac(ok) meghatározása földrajzi határainak kérdését azonban a jelen eljárásban az eljáró versenytanács nem látta szükségesnek ennél pontosabban meghatározni.

XI.2. A gazdasági erőfölény

156. Az upstream piacon jelenleg az eljárás alá vont vállalkozás rendelkezik egyedül olyan postafiókokkal, illetve nyújt ahhoz kapcsolódóan postafiók bérleti szolgáltatást, melyek a jogszabályi előírások alapján is postafióknak (kézbesítési pontnak) minősülnek, és amelyek levelezési címként használhatók. Nem várható, hogy a közeljövőben új piaci szereplő jelenne meg és építene ki Magyarország területén vagy annak egy részén saját postafiók hálózatot, amelyek kézbesítési pontnak minősülnek és teljesíteni képesek a szolgáltatás címzési funkcióját. A székhelyszolgáltatás keretében elérhető postafiók szolgáltatás nem közeli helyettesítője a Magyar Posta szolgáltatásának, és erre a célra a Posta más szolgáltatásai („postán maradó” címzés) sem alkalmasak. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a Magyar Posta a fiókbérleti szolgáltatás upstream piacán gyakorlatilag nem támadható monopol helyzetben van. Erre tekintettel gazdasági erőfölénye fennáll.
157. A Magyar Posta downstream piaci helyzetével kapcsolatban az eljáró versenytanács megjegyzi, hogy a postai közvetítők által nyújtott szolgáltatások jogszerűen (az NMHH nyilatkozata szerint) csak a Magyar Postától bérelt al- és főpostafiók mint upstream piaci termék igénybevételével végezhetők. A székhelyszolgáltatók saját székhelyüket is használhatják ugyan postafiók szolgáltatások nyújtásához, de ezek nem minősülnek az egyetemes szolgáltatás jogszabályi feltételei szerinti postafióknak. Ettől függetlenül a vállalkozásoknak csak egy szűk köre veszi ezt igénybe, ezért ez érdemben nem befolyásolja a Magyar Posta piaci helyzetét.
158. A downstream piaci szereplők túlnyomó többsége tehát a Magyar Posta postafiók hálózatát használja saját postafiók szolgáltatásához. Ezen piaci szereplők számára és piaci részesedésére eltérő becslések állnak rendelkezésre. A Magyar Posta szerint a Posta piaci részesedése [...] %, míg további hét piaci szereplő részesedése [...] % közé esik.
159. A GVH rendelkezésére álló információk szerint a downstream piac – Magyar Postán kívüli – szereplőinek ügyfélkörének (tovább)értékesített postafiókok (a megkérdezett szereplők által megadott adatok alapján) bizonyosan nem éri el az ezres nagyságrendet. Figyelemmel a Magyar Posta által értékesített postafiók bérletszám több mint [...] nagyságrendjére, a Posta piaci részesedése jóval [...] fölötti, míg a többieké legfeljebb [...] os.
160. Hozzá kell tenni azonban, hogy a fenti becslés során az eljáró versenytanács a downstream piacot egységként kezelte, nem tett különbséget a különböző, egymást nem helyettesítő kényelmi szolgáltatások között. Ebben a tekintetben finomítani lehetne a részesedések számítását, ha csak azokat a kényelmi szolgáltatásokat venné figyelembe, amelyeket a Magyar Posta is nyújt (e-értesítés, e-kézbesítés) – ez esetben a Magyar Posta piaci részesedése tovább nőne. A Magyar Posta azonban e kiegészítő kényelmi szolgáltatások igénybevevői közül csak azokra nézve rendelkezik adatokkal, akik átutalással fizetnek, a készpénzes vevőkre vonatkozóan nincsenek adatai. Erre tekintettel megalapozott piacbecslés nem adható.
161. Az érintett downstream piac(ok) pontos meghatározásának kérdését az eljáró versenytanács nyitva hagyta, mivel egyrészt az upstream piaci erőfölény megléte jelen

esetben elegendő a magatartás visszaélésszerűségének vizsgálatához, másrészt visszaélést egyébként sem kíván megállapítani.

XI.3. A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés

162. Az eljárás indító végzés indokolása szerint a postafiókok bérleti díjának megemlése felveti egyrészt a kizsákmányoló jellegű (túlzó) árazás gyanúját a Magyar Posta saját ügyfeleivel szemben, ugyanakkor a magatartás kizáró hatást is gyakorolhat a vele szerződéses kapcsolatban álló, postafiók bérleti szolgáltatást nyújtó vállalkozásokra.
163. A végfogyasztókkal szembeni túlzó árazás nem feltétlenül befolyásolja a verseny helyzetét a piacon. Egy nem megtámadható monopol helyzetben lévő vállalkozás versenyhelyzetét az árak változása nem érinti, hiszen nincs és nem is lehet versenytársa. Ilyen esetben az indokolatlanul magas árak közvetlenül csökkentik a (vég)fogyasztók jóléti helyzetét, az ezt alkalmazó vállalkozás indokolatlanul elvonja a fogyasztók elkölthető jövedelmének egy részét, mintegy „kizsákmányolja” azokat.
164. Mivel a postafiókbérlők egy része minősül csak természetes személynek, és a kizsákmányoló típusú jogsértés közvetlenül csak a természetes személyű fogyasztó jólétére, jövedelmére hat, el kell különíteni azoktól a visszaélésszerű magatartásoktól, amelyek az erőfölényes vállalkozás versenyhelyzetére (is) hatnak általában a versenytársak piacról való kizsákmányolása formájában.
165. A Magyar Posta 2013. január 1-jét követően érvényes postafiók bérleti díjainak alkalmazása akkor minősülhet visszaélésszerűnek, ha a bérleti díjak mértéke indokolatlanul (túlzottan) magas, és ezáltal kizsákmányoló hatású a Magyar Posta saját természetes személy ügyfeleivel szemben. Ebben a vonatkozásban saját ügyfélnek minősülnek mindazok a lakossági ügyfelek, akik/amelyek nem továbbértékesítés céljából kötnek a Magyar Postával fiókbérleti szerződést, ezáltal végfogyasztóknak számítanak. Ezen ügyfeleknek a Magyar Posta – vertikálisan integrált vállalkozásként – egységes szolgáltatásként egyaránt nyújtja az upstream és a downstream piaci szolgáltatásokat.
166. Vertikálisan kapcsolódó piacok esetében előfordulhat, hogy az upstream piaci termék (jelen esetben a fiókbérleti szolgáltatás) árának emelése piackizáró hatással járhat együtt a vertikálisan integrált vállalkozás downstream piaci versenytársaival szemben. Tekintettel arra azonban, hogy a piackizáró hatású magatartás nem végfogyasztókat, hanem piaci szereplőket érint, a két visszaéléstípus értékelését egymástól elkülönülten kell elvégezni.

XI.3.1. A túlzó árazás értékelése

167. Az Európai Bíróság a United Brands ügyben hozott ítélete szerint túlzott mértékűnek tekinthető az olyan ár, mely nem áll ésszerű viszonyban a nyújtott szolgáltatás gazdasági értékével.⁸³ Tekintettel arra, hogy az alkalmazandó teszt részleteivel a Bíróság sem az idézett ítéletben, sem más ügyben nem foglalkozott, a Bizottság két panasz-elutasító döntésében vállalkozott arra, hogy a Bíróság által meghatározott elemzési keretet tartalommal töltsse fel.⁸⁴ A Bizottság ezen ügyekben tett megállapításai szerint a vállalkozás árainak és

⁸³ United Brands kontra Bizottság ügy 250. pont, BL kontra Bizottság [EBHT 1986., 3263.o.], [1987] 1 CMLR 185, 27. pont; C-323/93.sz. ügy, Crespelle [EBHT 1994., I-5077. o.], 25. pont

⁸⁴ Scandlines Sverige AB kontra Port of Helsingborg (COMP/A.36.568; továbbiakban: Scandlines ügy) és Sundbusserne A/S kontra Port of Helsingborg (COMP/A.36.570; továbbiakban: Sundbusserne ügy) ügyek, melyek elérhetők a Bizottság honlapján a következő Internet-címeiken:

költségeinek összehasonlítása a túlzóan magas ár vizsgálatának első lépcsője lehet, de önmagában nem elegendő a visszaélés megállapítása tekintetében, mert a Bizottság szerint pusztán az a tény, hogy a bevételek (akár jelentősen) meghaladják a ténylegesen felmerült költségeket, nem elegendő ahhoz, hogy a különbséget túlzottnak nevezhessük. Amennyiben ez megállapítható, akkor is az elemzésnek tovább kell lépnie a United Brands ügyben lefektetett következő kérdéséhez, miszerint az alkalmazott ár tisztességtelen-e önmagában vagy más termékek áraival összehasonlítva.⁸⁵ A Bizottság szerint a Bíróság különbséget tett aközött, hogy a tényleges ár és a termelési költségek közötti különbség túlzott-e, valamint hogy az ár tisztességtelen-e.

168. A Scandlines és Sundbusserne ügyekben a Bizottság részletes költségelemzést végzett, melyben érdemben kitért a közvetett költségek felosztására is, ugyanakkor mindvégig hangsúlyozta, hogy az előállítási költségek pontos meghatározása nem lehetséges, csak hozzávetőleges számítás készíthető.

169. A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa számos döntésében hivatkozott az Európai Bíróság United Brands ügyben hozott ítéletére. Következtes gyakorlata⁸⁶ szerint azt, hogy az ár túlzottan magas-e, egy olyan számított árhoz (gazdasági értékhez) viszonyítva kell megítélni, amelyről feltételezhető, hogy versenykörülmények között érvényesülne. Ennek megállapításához viszonyítási alapot képezhet:

- a) a vizsgálat tárgyát képező árunak azonos időszakra más (versenyző) földrajzi piacon, vagy azonos árupiacon (még vagy már verseny körülményeket tükröző) időszakban érvényesülő ára, amely árat azonban a tér-, illetve időbeli eltéréseket kifejező korrekciókkal összehasonlíthatóvá kell tenni a vizsgált árral (benchmark módszer);
- b) a gazdaságilag indokolt költségek és a befektetés adott szakmát jellemző kockázatával arányban álló hozama alapján adódó („tisztességes”) nyereség összege.

170. A Versenytanács álláspontja⁸⁷ szerint a gazdaságilag indokolt költségek és a befektetéssel arányban álló hozam összegén alapuló árvizsgálat tartalmát tekintve nem tér el a Bizottság Scandlines és Sundbusserne ügyekben alkalmazott, a gazdasági értéket a középpontba állító módszerétől. A Bizottság azon megközelítése ugyanis, mely szerint a termék gazdasági értéke jellemzően nem egyezik meg a termék előállítása érdekében ténylegesen felmerült költségekkel, ugyanazt a gazdasági tartalmat fejezi ki, mint amit a b) pont szerinti módszerben a gazdaságilag indokolt költségek, illetve a befektetéssel arányban álló hozam, mint opportunity cost (alternatív költség) jelenít meg. Erre tekintettel az eljáró versenytanács a gazdasági érték meghatározására is alkalmasnak ítélte a b) pont szerinti módszert.

171. A költségelemzéssel kapcsolatban a Versenytanács több korábbi határozatában⁸⁸ is kifejtette, hogy az adott szolgáltatásokhoz közvetlenül nem hozzárendelhető (közvetett)

http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/36568/36568_44_4.pdf és

http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/36570/36570_39_5.pdf

⁸⁵ Scandlines ügy 149-151. pontjai

⁸⁶ Lásd a Vj/27/2005. 132. pont, Vj/50/2010. 133., 146. pontok

⁸⁷ Lásd a Vj/27/2005. 135. pont, Vj/50/2010. 134. pont

⁸⁸ Vj/33/2004., Vj/168/2004., Vj/27/2005., Vj/31/2005., Vj/23/2007. számú határozatok

költség tekintetében nincs olyan felosztási elv, amelytől való eltérés jogsértésre alapot adó, és így versenyjogi eszközökkel kikényszeríthető lenne.

XI.3.1.1. A túlzó árazás értékelése jelen eljárásban

172. Az eljárás alá vont vállalkozás által alkalmazott árak vizsgálatát jelen eljárásban korlátozza az a körülmény, hogy a Magyar Posta [...]. Erre való tekintettel a ténylegesen alkalmazott díjak mértéke nem állapítható meg pontosan, csak a fiókbérleti szolgáltatások teljes bevétele és az ügyfelek száma alapján készíthető számítás az átlagos (ténylegesen alkalmazott) árra vonatkozóan.
173. Jelen esetben a vizsgált árak összevetése versenyzői piacon kialakult postafiók bérleti árakkal nem lehetséges, mivel a vizsgálat megállapítása szerint más vállalkozás nem nyújt a Magyar Posta szolgáltatásával azonos tartalmú szolgáltatást az érintett piacon, és más, összehasonlításra alkalmas piacok (pl. hasonló termékpiac, vagy azonos termék, más földrajzi piac) sincsenek. Ebből adódóan nem létezik olyan szolgáltató illetve szolgáltatás, melynek árképzése a versenypiaci benchmark módszer alkalmazásához összehasonlítási alapként szolgálhatna.
174. A Magyar Posta által benyújtott – a jelen végzés 124. pontjában hivatkozott – benchmark elemzés nyilvánvalóan nem alkalmas megalapozott összehasonlításra, hiszen – egyebek mellett – nem szakértői elemzésen, hanem az internetről elérhető nyilvános információkon alapul, amelyek alapján nem ítéltető meg kellő bizonyossággal, hogy az alapul vett hasonló nevű szolgáltatások ugyanazt a tevékenységeket takarják-e. Továbbá, nem került bemutatásra, hogy – a valószínűsíthető feltevessel szemben – az összehasonlítás alá vont termékek versenypiaci körülmények közötti árak. Hiszen ha nem, akkor benchmark céljából nem vagy csak igen korlátozottan vehetők figyelembe.
175. Mindezek alapján jelen eljárásban csak az árazás költségelemzésen alapuló értékelése végezhető el, mely során a viszonyítási alap a gazdaságilag indokolt költségek és a befektetés adott szakmát jellemző kockázatával arányban álló hozama alapján adódó („tisztességes”) nyereség összege.

XI.3.1.2. A szeparációs kimutatás alkalmazhatósága

176. A Magyar Posta által alkalmazott árak kizsákmányoló jellegének költségelemzés alapú értékelése az előzetes álláspontban – alternatív költségkimutatás hiányában – kizárólag a Magyar Posta számviteli szeparációs kimutatásain alapulhatott, tekintettel arra, hogy a Magyar Posta az előzetes álláspont kézhezvételét megelőzően semmiféle alternatív költségszámítási modellt nem mutatott be.
177. A 2013. évre vonatkozóan az eljárás alá vont jelen eljárásban többféle költség szeparációs kimutatást is benyújtott, amelyek eredményeit a 94. ponthoz csatolt 9. sz. táblázat mutatja. A 2013. év során a Magyar Postánál norma-felülvizsgálat történt. Ennek során [...].
178. A 9. sz. táblázat három utolsó oszlop mutatja a különbözőképpen készült kimutatásokat. A „2013 (terv)” című oszlop a 2013. előtti állapotot mutatja, [...]
179. A normafelülvizsgálat a [...]
180. A normafelülvizsgálat [...].
181. Az NMHH a postafiók bérleti szolgáltatás költségfelosztását közvetlenül nem ellenőrzi. Erre tekintettel, valamint az NMHH tájékoztatása alapján az egyetemes szolgáltatásokra vonatkozó költségfelosztás meghatározza a nem egyetemes szolgáltatások költségfelosztását

is, de nem egyértelmű, hogy ugyanez a költségfelosztási mód alkalmazandó a postafiók szolgáltatás költségszámításának a módszertanára nézve is.

182. A normafelülvizsgálat eredményével összhangba hozható a Magyar Posta azon nyilatkozata, miszerint a postafiók csak az SAP értelmében minősül terméknek, inkább csak egy kézbesítési fajta, [...] amely megszüntetése többletköltséget okozna a többi kézbesítési csatorna számára.
183. Mindezek alapján az eljáró versenytanács álláspontja szerint megalapozott, hogy [...]. Ebből adódóan 2013. évi módszertan feltehetően alkalmasabb a tevékenység költségek postafiók bérleti szolgáltatásra való allokálására, mint a korábbi módszertan.
184. [...]. A postafiókra osztott általános költségek értéke (beleértve az egyéb bevételek és ráfordítások egyenlegét) tehát feltehetően azért [...] az új módszertan szerint [...], mert [...].
185. A költségfelosztás általános módszertana, [...].
186. A befektetett tőke után elvárt hozam kiszámításakor a tárgyi eszközök és az immateriális javak, valamint a működő tőke átlagos nettó könyv szerinti eszközértékre számított átlagos súlyozott tőkeköltség (WACC⁸⁹) kerül alkalmazásra a számviteli szeparációs kimutatásban.⁹⁰ A WACC számítása során figyelembevételre kerül az adott szakmát jellemző kockázat, vagyis az ilyen módon kalkulált tőkeköltség magában foglalja a befektetés adott szakmát jellemző kockázatával arányban álló hozama alapján adódó („tisztességes”) nyereség összegét.
187. Az adott szakmát jellemző kockázat meghatározása a Magyar Posta [...]. A kockázati érték meghatározása során bemutatták, hogy a kockázati érték jelentős változása sem módosítja szignifikánsan ([...])% a tőkeköltség nagyságát.
188. A tőkeköltség felosztása [...].⁹¹[...].
189. Az eljárás alá vont vitatta, hogy bármilyen költségfelosztás alkalmas lehetne jövedelmezőség vizsgálatára, mert [...]. Ezt az érvelés az eljáró versenytanács nem tartotta megalapozottnak, hiszen a közös erőforrásoknak egy adott tevékenységgel való kapcsolata hiányában az erőforrás másra lenne használható vagy igénybevétele csökkenthető lenne. Ez jelen esetben azt jelenti, hogy a [...].
190. Összességében az eljáró versenytanács álláspontja szerint a 2013. évre vonatkozóan, a norma-felülvizsgálatot követően a Magyar Posta által kidolgozott szeparációs kimutatás elemeivel kapcsolatban nem merült fel olyan kifogás, amelynek alapján az versenyjogi értékeléshez ne lenne felhasználható. Figyelemmel arra azonban, hogy egy adott szolgáltatásokhoz közvetlenül nem hozzárendelhető (közvetett) költség tekintetében nincs olyan felosztási elv, amelytől való eltérés jogsértésre önmagában alapot adó lenne, és így versenyjogi eszközökkel kikényszeríthető lenne, a 2013. évre vonatkozó szeparációs kimutatás sem képes a fiókbérleti szolgáltatás költségeinek pontos meghatározására, ezért annak eredménye is magában rejt számítási bizonytalanságot. Erre tekintettel csak abban az esetben alapozhatja meg túlzottan magas árazás jogi tényállását, ha kellően nagy, a számítás bizonytalanságát messze meghaladóan magas nyereség mutatható ki általa, valamint ha nincs

⁸⁹ [Weighted Average Cost of Capital](#) - Súlyozott Átlagos Tőkeköltség

⁹⁰ A számviteli szeparációs kimutatás 2. sz. melléklete, illetve 7.1. sz. mellékletének 2. pontja

⁹¹ A számviteli szeparációs kimutatás 7.1. sz. mellékletének 3.1.13 pontja

másik olyan költségfelosztási modell, amely nem kizárhatóan alkalmas lehet a fiókbérleti szolgáltatás költségeinek meghatározására.⁹²

XI.3.1.3. Az alkalmazott árak és a kimutatott költségek összevetése

191. Mivel az átlagárak és az átlagköltségek számítása az összes bevétel, az összes költség, valamint az összes fiókbérlet száma alapján történik, módszertanilag nincsen különbség aközött, hogy az összesen vagy az átlagos értékeket vetjük össze. Továbbá, miután a költségkalkulációban a be- és kiszállítási, valamint a kiegészítő szolgáltatások költségei nem különíthetők el a postafiók bérleti szolgáltatás többi költségétől, ezek tekintetében sem indokolt elkülönült számítás bemutatása.⁹³

192. Az árak (összes bevétel) és az összes költségek összevetése azonos a 10. és a 9. táblázatban bemutatott fedezeti kimutatással a „2013 (tény)” oszlop alapján. Ennek alapján [...].

193. Az egy fiókbérletre eső értékeket az alábbi táblázat mutatja be:

Átlagos közvetlen költség	[...]
Átlagos tevékenység költség	[...]
Átlagos általános költség	[...]
Átlagos tőkeköltség	[...]
Teljes átlagköltség	[...]
Átlagár	[...]
Átlagár / teljes átlagköltség	[...]

13. táblázat: Az alkalmazott átlagárak és a felmerült átlagos költségek összevetése (2013)(Ft)

194. A fenti táblázat az 5. táblázat utolsó oszlopának a fiókbérlet 2013. évi darabszámával, azaz [...] darabbal⁹⁴ való osztása alapján adódik. Látható, hogy az átlagár (a fedezetszámításból adódó értékhez) hasonlóan [...] -szorosra az átlagos teljes költségnek. Ez [...] százalékos hozamrátát jelent ([...]).

195. Ekkora különbség esetén az átlagár és az átlagos teljes költség, illetve a teljes árbevétel és a teljes költség között az átlagos bevétel, illetve a költségszámítás során felmerülő módszertani kérdések, illetve a számítással kapcsolatos hibalehetőségek nem befolyásolják érdemben. Erre utal, hogy a kiegészítő szolgáltatások bevételeinek kiszűrése az átlagár/átlagköltség mutatót [...] %-ról csak [...] %-ra csökkentené. Vagy ha a számviteli kimutatásban a postafiók szolgáltatásra osztott közvetett (tevékenység + általános) költségek kétszeresét, vagy akár háromszorosát vesszük figyelembe, az átlagár/átlagköltség mutató még mindig [...] %, ill. [...] % marad. Vagy egy jelentősen nagyobb iparági kockázattal számolt, így nagyobb elvárt hozamot magában foglaló tőkeköltség figyelembevételével az átlagár/átlagköltség mutató [...] % maradna.

⁹² Ezt a jogelvet a Versenytanács a Vj/27/2005. sz. eljárásban mondta ki. „A jogsértés egyértelmű megállapíthatósága tehát az Antenna Hungária által vitatott (és a Versenytanács által elvileg elfogadott) költségek pontos meghatározása mellett, a közvetett költségek felosztására vonatkozó alternatívák egyértelmű kizárását igényelné.” (153. pont)

⁹³ Ebből adódóan a ki- és beszállítási szolgáltatás kiszűrése csak az értékesítési volument befolyásolja, így az egy egységre eső árat és az egy egységre eső költséget ugyanolyan mértékben növeli. A kiegészítő szolgáltatások bevételeinek kiszűrése minimális mértékben csökkenti az átlagárat, azonban ezzel párhuzamosan a kiegészítő szolgáltatások nyújtásának költsége nem szűrhető ki, ezért az összevetés inkorrekt lenne.

⁹⁴ Vj/57-73/2013. sz. adatszolgáltatás 3. sz. melléklete

196. A fenti értékelést nem befolyásolná az sem, ha a GVH által számolt átlagár helyett a Magyar Posta által közölt minimum díjakkal számolnánk. A fő- és az alfiók bérlők arányával súlyozott átlagos (nettó havi) minimum díj 2012-ben [...] Ft, 2013-ban [...] Ft volt, az átlagos áremelkedés tehát [...] % volt. Mivel az átlagos minimum díj magasabb, mint az átlagos tényleges ár, a magatartás jogi értékelését nem változtatná meg, ha a minimum díjak értékelése lett volna a vizsgálat tárgya.
197. Az eljárás alá vont 2014. január 1-től kisebb mértékben tovább emelte a minimum díjakat, a forgalmi adatok alapján számítható tényleges árak szintén nőttek, míg 2015-ben megtartotta a 2014. évi árszintet. Mivel semmilyen körülmény nem utal arra, hogy a szolgáltatás költségei ezekben az években számottevően (vagy akár csak kis mértékben) nőttek volna, az árak további emelése illetve fenntartása önmagában megalapozza, hogy a kiemelkedően magas árkülönbözet a 2014. és a 2015. években is fennállt.

XI.3.1.4. A túlzó árazás megállapíthatóságával kapcsolatos következtetések

198. A közvetett költségek felosztása hasonló esetekben érzékeny pontja a kizsákmányoló árak vizsgálatának. A közvetett költségek magas aránya egyrészt ugyan növeli a költségelemzés bizonytalanságát, másrészt azonban rámutat, hogy a szolgáltatás nyújtásához az eljárás alá vont olyan erőforrásokat használ, melyeket alaptevékenysége, a postai szolgáltatások nyújtásához alakított ki, vagyis pótlólagos költséget a postafiók szolgáltatás alig okoz, sőt, még csökkenti is más kézbesítési módok költségeit.
199. Jelen esetben a közvetett költségek felosztásának értékelése, óvatos, nagy hibahatárokkal való felhasználása indokolt, annál is inkább, mert a költségfelosztásra olyan jogszabályi előírások vonatkoznak, amelyekben a postai szolgáltatásokkal kapcsolatosan lefektetett alapelvek (ok-okozati elv) elősegítik a közvetett költségek megfelelő felosztását, és amely előírások betartását az ágazati szabályozó hatóság ellenőrzi. Ám a jelen vizsgálat tárgya – a postafiók bérleti szolgáltatás – nem postai szolgáltatás, amely tény legalábbis vitathatóvá teszi, hogy a hatósági ellenőrzés alá eső szolgáltatásokra vonatkozó ellenőrzési megállapítások kellő bizonyító erővel bírnak a postai szolgáltatások költségeit illetően is.

XI.3.1.4. Az alternatív költségmodell alkalmazhatósága

200. A benyújtott költségszámítás tartalmazza a Magyar Posta által elkészített költségmodellt, a hozzá kapcsolódó módszertani leírást, és az egyes költségtételek számításához használt Excel táblákat, illetve a PwC Magyarország Kft. által készített szakértői jelentést, és a költségszámításhoz elvégzett egyedi mérések és kalkulációk bemutatását.
201. A benyújtott alternatív költségszámítás struktúrája alapvetően megegyezik a 2013. évi – a vizsgálati jelentés és az előzetes álláspont által értékelt – szeparációs kimutatással, a nagyobb költségkategóriák megegyeznek, és az egyes költségtételek között is jelentős az átfedés. (A 2011. és 2012. évi kimutatáshoz képest nagyobb az eltérés.)
202. A költségszámítás alapvető módszertana is nagyrészt megegyezik a korábbiakkal, mivel a közvetlen költségek alacsony részarányára tekintettel ebben az esetben is a közösen használt erőforrások (ügymintézők, ingatlanok, szállítási eszközök) ún. tevékenység költségének valamilyen kulcs alapján való felosztása történik. A különbség egyes új költségtételek (pl. telephelyre címzett küldemények kezelése) megjelenésében, illetve a már korábban is jelenlévő tételek (pl. ingatlanok költsége) más módon való újraosztásában jelentkezik. Megállapítható továbbá, hogy egyes új költségtételek (pl. hűségkártya akció) csak a költségek részletesebb ismertetése miatt jelentek meg a kimutatásban, de összességében nem okozták a kimutatott költségek növekedését.

203. Fontos módszertani különbség, hogy bizonyos tételek számításához nem állt a Magyar Posta rendelkezésére országos tényadat, ezért egyes postahelyeken elvégzett egyedi mérés eredményei alapján készített becsléssel pótolták ezen adatokat (arra való külön figyelemfelhívás nélkül, hogy a feltüntetett összegek csak becslésnek tekinthetők). Több esetben előfordul továbbá, hogy az egyedi kalkulációkat olyan tényadatra alapozzák, amely adott mutató tekintetében csak mintavételes becslésnek tekinthető (pl. havi adat alapján való következtetés az éves mennyiségre).
204. Az új költségszámítás érdekessége, hogy a korábbiakkal ellentétben nem tartalmaz tökekköltséget, hanem a közvetlen, tevékenység és általános költségek árbevételből történő levonása után kapott Fedezet III. összegből számít (az összköltségekre való vetítéssel) profitrátát. A profitrátát tehát úgy értékelendő, hogy annak kell tartalmaznia a befektetett eszközök indokolt, az adott iparágra jellemző kockázattal arányos megtérülését.
205. Az eljáró versenytanács a költségkalkuláció értékelése során egyrészt a nagyobb súlyú, másrészt az egyedi mérés, ill. kalkuláció (becslés) eredményére támaszkodó költségtételekre koncentrált. Értékelte a tételek figyelembevételének indokoltságát, a felhasznált adatok megfelelőségét és a számítások módszertanát. Nem találta kifogásolhatónak a közvetlen költség számítását, mivel annak értéke változatlan maradt, aránya pedig ezáltal 1% alá csökkent az összes költséghez viszonyítva. Szintén elfogadhatónak tartja az általános költségek illetve az egyéb bevétel és ráfordítás eredményének felosztását.
206. A tevékenységköltségek felosztásával kapcsolatban azonban számos módszertani hibát és bizonytalanságot növelő megoldást azonosított, melyek különböző mértékben érintik a kimutatás végeredményét, azonban több esetben nem volt lehetséges az azonosított probléma korrekciója, és alternatív számítás elvégzése.

Az egyes költségtételek részletes értékelése

207. Az eljáró versenytanács az alábbi költségtételek (illetve tételcsoportok) részletes vizsgálatát látta indokoltnak⁹⁵:

Tételcsoport	Tételek	Részarány (2013)	Értékelés indokltsága
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
összesen	-	92,3%	-

14. táblázat: A részletesen értékelt költségtételek

208. [...].
209. [...].
210. [...].
211. [...].
212. [...].
213. [...].

⁹⁵ Vj/57-120/2013.

214. [...].
 215. [...].
 216. [...].
 217. [...].
 218. [...].
 219. [...].
 220. [...].
 221. [...].
 222. [...].
 223. [...].
 224. [...].

Költségtétel	Magyar Posta számítása	Munkanappal korrigált	Alternatív felosztás
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]

15. táblázat: Telephelyre címzett küldemények kezelésének költsége (Ft)

225. [...].
226. A versenyfelügyeleti eljárás során a *helyi kézbesítés* költségének vizsgálata fontos szerepet kapott, mivel egy módszertani változás miatt a 2011. és 2012. évi kimutatások legnagyobb költségtétele kb. egytizedére csökkent a 2013. évi kimutatásban. A változás háttérében az állt, hogy a helyi kézbesítéshez kapcsolódó tevékenységeket jelentős részben a postafióktól (mint kézbesítési csatornáról) a levéltermékekhez allokálták, ez a normaidő csökkenés pedig a kézbesítési költség csökkenését vonta maga után. A vizsgálati jelentés és a Versenytanács előzetes álláspontja is megállapította, hogy a módszertani változás indokolt volt, mivel az átcsoportosított tevékenységek valóban nem a fiókbérleti szolgáltatás következtében váltak szükségessé, hanem a küldemény-szolgáltatások (levéltermékek) részét képezik. A Magyar Posta által újonnan benyújtott kimutatás több tételt is tartalmaz a helyi kézbesítés kategóriában, melyek közül tartalmilag [...].
227. A PwC anyaga a Magyar Posta standard adatbázisaiból származó rendszeradatnak tünteti fel a kimutatott értékeket, ezért részletesen nem is értékeli a módszertant. A Posta módszertani útmutatójából azonban kiderül, hogy a 2013. évi kimutatásban a rendszeradatot egyedi kalkuláció alapján egészítette ki, és ez vezetett a költségek emelkedéséhez. [...]
228. Az egyedi kalkuláció tehát arra irányult, hogy [...].
229. A módszertani változás úgy értelmezendő, hogy a Magyar Posta szerint korábban a különböző küldemények-szolgáltatásokra osztották egy olyan tevékenység költségét, amely valójában csak akkor jelentkezik, ha a küldeményeket postafiókon keresztül kézbesítik. A Magyar Posta által megnevezett tevékenység (a könyvelt küldeményekről szóló értesítők kitöltése, fiókba történő elhelyezése) ilyen tevékenységnek tűnik, megjegyzendő ugyanakkor,

hogy az újraosztást tartalmazó Excel táblában a kiemelt tétel neve ettől eltér („fiók útján történő kézbesítéssel kapcsolatos tevékenységek (ügyfélkosár jellegű)”), ezért az azonosítás nem lehetséges. Összességében nem állapítható meg minden kétséget kizáróan, csak valószínűsíthető, hogy a költségtétel figyelembevétele indokolt.

230. [...].

231. [...].

232. [...].

XI.3.1.5. Az alkalmazott árak és a kimutatott költségek összevetése

233. A benyújtott költségkimutatás vizsgálata alapján az egyes költségtételek az alábbiak szerint csoportosíthatók (a százalékos értékek a 2013. évi eredeti összegek súlyát jelentik, alternatív számítás esetén is):

- Nem vizsgált tételek: 7,7%
- Vizsgált tételek: 92,3%, ebből:
 - Tartalmilag nem indokolt: 0%
 - Tartalmilag indokolt: 92,3%, ebből:
 - Módszertanilag részletesen nem vizsgált: 1,0%
 - Módszertanilag részletesen vizsgált: 91,3%, ebből:
 - Módszertanilag megfelelő: 44,2%
 - Módszertanilag valószínűleg megfelelő: 28,3%
 - Módszertanilag hibás: 18,8%, ebből:
 - Alternatív érték nem számítható: 7,2%
 - Alternatív érték számítható: 11,6%

234. Az értékelés alapján az önköltségszámítás alábbi változatai határozhatók meg:

Modellváltozatok	Magyar Posta számítása	Munkanappal korrigált	Alternatív felosztás	Hibás tételek kihagyva⁹⁶
összköltség ⁹⁷	[...]	[...]	[...]	[...]
különbség ⁹⁸	[...]	[...]	[...]	[...]
fedezet III.	[...]	[...]	[...]	[...]
profitráta (III.)	[...]	[...]	[...]	[...]

16. táblázat: Profitráta különböző modellváltozatok mellett (2013) (Ft)

235. A táblázat alapján látható, hogy a munkanappal való korrekció kis mértékben emeli a profitrátát, míg az alternatív felosztás hatása valamivel nagyobb. A hibás, és alternatív módon nem számítható értékek kihagyásával a profitráta megkétszereződik, ami előrevetíti azt is, hogy az összes módszertanilag kifogásolható tétel kihagyásával a profitráta többszörösére emelkedne. Figyelemmel arra, hogy a hibás értékek valószínűsíthetően felfelé torzítottak, feltételezhető, hogy megfelelő számítással a profitráta 15-20% közé esne 2013-ban.

⁹⁶ Ahol lehetséges, ott alternatív számítással

⁹⁷ Tőkeköltség nélkül

⁹⁸ A Magyar Posta számításához képest

Értékelés tőkeköltség alapján

236. Az új költségszámítás a korábbiakkal ellentétben nem tartalmaz tőkeköltséget, hanem a közvetlen, tevékenység és általános költségek árbevételből történő levonása után kapott Fedezet III. összegből számít profitrátát. A profitráta értékelése megfelelő benchmark hiányában gondot jelenthet, a tőkeköltség azonban éppen egy ilyen benchmark lehet, hiszen tartalmazza a befektetett eszközök indokolt, az adott iparágra jellemző kockázattal arányos megtérülését.
237. A tőkeköltség kétféle módszerrel is figyelembe vehető: egyrészt a profitráta és a tőkeköltség százalékos értékének összevetéseként; másrészt a vállalati szintű, forintban kimutatott tőkeköltség fiókbérleti szolgáltatásra eső részének meghatározásával, és a Fedezett III.-ból való levonásával (Fedezet IV. meghatározása a korábbi évek kimutatása szerint).
238. A számviteli szeparációs kimutatásban a saját tőke költségeként [...]%, súlyozott tőkeköltséggént (WACC) [...]% került kiszámításra. Megállapítható tehát, hogy a profitráta 2013-ban jelentősen (másfél-kétszeres mértékben) meghaladta az indokolt megtérülést, 2014-ban azonban nagyjából azonos volt vele.
239. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy ez a módszer a közvetlenül a postafiók szolgáltatásra költött összeg megtérülését vizsgálja, ami annyiban megtévesztő, hogy a tőkeköltséget nem folyó kiadások, hanem a befektetett eszközök értéke alapján szokás számítani. Nincs ugyanakkor mód annak megállapítására, hogy a befektetett eszközök milyen aránya esik a postafiók szolgáltatásra, vagy mekkora hányada köthető közvetlenül ehhez a szolgáltatáshoz.
240. A vállalati szinten számított tőkeköltség az eljárás során benyújtott adatok alapján ismert, így fiókbérletre való (árbevétel-arányos) felosztása egyszerűen elvégezhető. Ezzel a módszerrel az határozható meg, hogy mennyi eredmény (profit) marad a postafiók szolgáltatáson azután, hogy a vállalkozás befektetett eszközeinek megtérüléséből is arányosan kivette a részét. (A korábbi kimutatások is ilyen módon vették figyelembe a tőkeköltséget.)

Modellváltozat	Magyar Posta számítása	Munkanappal korrigált	Alternatív felosztás	Hibás tételek kihagyva
fedezet III.	[...]	[...]	[...]	[...]
tőkeköltség	[...]	[...]	[...]	[...]
fedezet IV.	[...]	[...]	[...]	[...]
profitráta (IV.)	[...]	[...]	[...]	[...]

17. táblázat: Profitráta a tőkeköltség levonása után (2013)

241. A táblázat alapján az állapítható meg, hogy a szolgáltatás eredménye (Fedezet III.) valamennyi számítás szerint többszörösen meghaladja az iparágra jellemző kockázattal számolt méltányos megtérülést, melynek levonása után is valószínűsíthető a [...]%- közötti profitráta.
242. Összességében megállapítható a Magyar Posta által benyújtott új önköltségszámítással kapcsolatban, hogy a bevezetett módszertani változtatások iránya megfelelő, hiszen olyan költségeket vont be a kimutatásba, melyek figyelembevétele indokolt lehet, azonban a számításuk módszertana több helyen is hibás, illetve minimum megkérdőjelezhető, ezért egyes eredmények csak durva becslésnek tekinthetők. Megállapítható továbbá, hogy a becslési hibák inkább felfelé torzították a kimutatás értékét, ezért a korrekciós számítások szerint a Magyar Posta által a 2013. évre kimutatott profitráta [13-16]% helyett [15-22]% közé tehető.

243. Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy két olyan aggály is azonosítható, melyek jelentősen csökkentik a fenti értékek megbízhatóságát. Egyrészt, a költségtételek jelentős része (kb. [...]%) egyedi mérésen és/vagy becslési eljárásokon alapul, amely körülmény szakmailag kifogástalan módszertan esetén is bizonytalanságot növelő tényező lenne, jelen esetben azonban a számos módszertani hiba (elsősorban a mintavétel reprezentativitásának hiánya) miatt ezen értékek bizonytalansága kifejezetten magas.
244. Másrészt, a költségszámítás fennmaradó része is többségében olyan tételekből áll, amelyek meghatározási módja ugyan nem utasítható el, de csak egy lehetséges számítási módnak tekinthető (ahogy az eljárás során beadott korábbi kimutatások is). Külön kiemelő a postafióki ügyintézés (korábban helyi kézbesítés) tétel, melynek indokolható tartalma az eljárás során kiemelt jelentőséget és figyelmet kapott, és amely elem tartalma ismét megváltozott, olyan módon, hogy a küldemény-szolgáltatásokról egyes tevékenységek visszakerültek a postafiók szolgáltatásra. Ez a körülmény rávilágít arra, hogy a költségfelosztás igen tág keretek között alakítható a Magyar Posta által, mint ahogy arra az eljárás során több alkalommal, mindkét irányban sor is került.

XI.3.1.6. A túlzó árazás megállapíthatóságának hiánya

245. Az eljáró versenytanács a Magyar Posta postafiók bérleti szolgáltatásának 2013. január 1-től érvényes áraival kapcsolatba vizsgálta azt a kérdést, hogy az ennek nyomán kialakuló árak nem minősülnek-e a Tpv. 21. § a) bekezdése alapján tisztességtelen magasnak. Előjáróban kiemelő, hogy jelen eljárás tárgya nem önmagában a 2013. január 1-én vagy bármely időpontban megvalósított áremelés mértéke, hanem azt, hogy az ennek/ezeknek nyomán kialakuló ár túlzottan magas-e egy olyan számított értékhez (gazdasági értékhez) viszonyítva, amelyről vagy feltételezhető, hogy versenykörülmények között érvényesülne, vagy csak a gazdaságilag indokolható költségeket és a befektetés adott szakmát jellemző kockázatával arányban álló hozamot tartalmazza. Jelen esetben – összehasonlításra alkalmas versenyzői környezet adottsága híján – csak a költségek indokoltságának módszere volt megvalósítható.
246. A bemutatott költségfelosztási modellek egyaránt azt mutatták ki, hogy a postafiókbérleti szolgáltatáshoz kapcsolható közvetlen költségek aránya igen alacsony (1 % körüli), amelynek következtében a modellek lényegében csak abban különböznek egymástól érdemben, hogy miképpen osztják fel a(z) egyébként természetüknél fogva nem felosztható) közvetett költségeket.
247. Ezzel összefüggésben az eljáró versenytanács a két olyan korábbi döntéseiben megfogalmazott alapelvből indult ki, amelyeket jelen eljárásban alkalmazhatónak tartott. Az első alapelv szerint – amint azt a Versenytanács több korábbi határozatában⁹⁹ is kifejtette az adott szolgáltatásokhoz közvetlenül nem hozzárendelhető (közvetett) költség tekintetében nincs olyan felosztási elv, amelytől való eltérés jogsértésre alapot adó, és így versenyjogi eszközökkel kikényszeríthető lenne.¹⁰⁰

⁹⁹ Vj/33/2004., Vj/168/2004., Vj/27/2005., Vj/31/2005., Vj/23/2007. számú határozatok

¹⁰⁰ Ezt az elvet legutóbb a Vj/50/2010. sz. eljárásban mondta ki a Versenytanács. „Az árak a költségek alapján történő megítélése különösen problematikus az olyan több üzletágot magában foglaló vállalkozás esetében, mint a [...], és azon belül is a kőolaj feldolgozás tekintetében, ahol a termelés végtermékeként egyidejűleg több (un. iker) termék jelenik meg. Ilyen körülmények között ugyanis az egyes termékekhez (jelen esetben a motorbenzinhez és a gázolajhoz) kapcsolódó költségek, illetve a „tisztességes” nyereség alapját képező befektetések összege termékenként csak viszonylag nagy hibahatárral számszerűsíthető, és nincs is olyan általános érvényű

248. A 2013. évre vonatkozóan az eljárás alá vont jelen eljárásban többféle költség szeparációs kimutatást is benyújtott, amelyek eredményeit a 94. ponthoz csatolt 9. sz. táblázat foglalja egybe. Ezen túlmenően benyújtott még egy ún. alternatív költségmodellt is, amely számos ponton eltért a költség szeparációs modellben alkalmazott költségfelosztási módszerektől.
249. A második alapelv, amelynek mentén az eljáró versenytanács az eltérő költségmodelleket a túlzó árazás szempontjából értékeli a Vj/27/2005. sz. ügyben került kimondásra. A közvetett költségek felosztása ugyanis minden esetben becslés jellegű, miként arra a Bizottság a már hivatkozott Scandlines ügyben is rámutatott (lásd 133. pont). *„Az EMC nem vitathatóan megfelelő közgazdasági érvekkel alátámasztott módszereket alkalmazott a közvetett költségek felosztására. Azok egy tevékenység gazdaságossági vizsgálat szempontjából is reálisnak tekinthetők. Sőt: az adott tevékenység hatósági árának újraszabályozása esetén is lehetne arra (ex-ante) alapítani. Ez azonban nem jelenti azt, hogy (ex-post) versenyjogi eszközökkel is számon kérhető az attól való eltérés. Ehhez a Gazdasági Versenyhivatalnak azt kellene bizonyítania, hogy az általa alkalmazott becslés az egyetlen lehetséges megoldás.”* (152. pont) A jogsértés egyértelmű megállapíthatósága tehát az Antenna Hungária által vitatott (és a Versenytanács által elvileg elfogadott) költségek pontos meghatározása mellett, a közvetett költségek felosztására vonatkozó alternatívák egyértelmű kizárását igényelné.
250. A fentebb megfogalmazott alapelveket együtt olvasva elvi élel megfogalmazható az az alaptétel, miszerint *akkor állapítható meg túlzó árazással összefüggésben versenyjogi jogsértés, ha csak egy olyan költségfelosztási modell van, amely minden tekintetben nemcsak jobb a többi lehetségesnél, hanem bizonyítható, hogy ezen az egyen kívül nincs más alkalmas költségfelosztási modell.* Ebben az esetben a második alapelv felülírja az első alapelv valamennyi lehetséges modellt, „kizáró” jellegét.
251. Az alkalmazott árak és a kimutatott költségek összevetése alapján a szeparációs modell 2013-ra vonatkozóan – a Magyar Posta által elvégzett normarendezés eredményeképpen – kiugróan magas hozamrátát eredményezett, lásd 194-195. pontokat. Ekkora különbséget az átlagár és az átlagos teljes költség, illetve a teljes árbevétel és a teljes költség között, a költségszámítás során felmerülő módszertani kérdések, illetve a számítással kapcsolatos hibalehetőségek nem befolyásolhattak. Tekintettel arra, hogy ezen következtetés levonását tartalmazó előzetes álláspont kialakításának időpontjában a Magyar Postának semmiféle más, alternatív magyarázata, még kevésbé alternatív költségmodellje nem volt, a jogsértés megállapíthatóságával összefüggésben alkalmazható volt a fentebbi második alapelv, miszerint az első alapelv felülírható akkor, ha bizonyítható, hogy a közvetett költségek felosztására használható modellhez képest nincs más szakmai szempontból figyelembe vehető, alkalmas felosztási eljárás. Ez utóbbi hiánya megállapítható volt, különös tekintettel arra, hogy a Magyar Posta a 2013. január 1-i áremelés következtetésben létrejött költségfedezet számításához – a szeparációs modellen kívül – nem nyújtott be alternatív magyarázat megalapozására alkalmas modellt. Ez a körülmény indokoltá tette volna vele szemben a túlzó árazás jogsértésének megállapítását, amit az eljáró versenytanács előzetes álláspontja kilátásba is helyezett.

költségfelosztási elv, amely versenyjogi eszközökkel kikényszeríthető lenne. Szintén nincs egyértelmű normája a „tisztességes” nyereség számításához alkalmazandó megtérülési elvárás mértékének. (Vj-50/2010.) Lásd 2014. évi elvi döntések 21.29.

252. A túlzó árazás megállapíthatósága szempontjából irreleváns, hogy az eljárás alá vont vállalkozás egy egyébként szakmai szempontból lehetséges költségfelosztást nem használ fel árazási magatartása meghatározása során. A Vj/50/2010. sz. ügyben – a fentebb lefektetett első alapelvvel összefüggésben – az eljáró versenytanács szükségesnek tartotta egyértelműsíteni, hogy az alapján *a gazdasági erőfölényben lévő vállalkozásra sem hárul (illetve a Tpv. alapján nem hárítható) olyan kötelezettség, hogy árait költségszámítások alapján kellene meghatározni.*¹⁰¹ Ebből következően annak sincs relevanciája az árazás túlzó jellegének megállapíthatósága szempontjából, hogy a Magyar Posta a szeparációs költségfelosztást nem szándékozott felhasználni árazási magatartásának meghatározása során. Következésképpen a költség szeparációs modell jelen eljárásban való felhasználhatóságát kizárólag az befolyásolja, hogy a szakmai és egyéb releváns szempontok alapján a modell alkalmas volt-e a postafiók bérleti szolgáltatás költségeinek kimutatására. Vagyis az eljárás alá vontnak nem azt kellett igazolnia, hogy a költség szeparációs modellt nem használta fel a 2013. január 1-i árazási magatartásához, hanem azt, hogy a modellben foglaltak nem mutatják ki helyesen a postafiók bérleti szolgáltatással kapcsolatos közvetett költségeit. Ezt azonban elmulasztotta.
253. A fenti jogi helyzet megváltozott az alternatív költségfelosztási modell benyújtása eredményeképpen. A benyújtott költségmodell számos szempontból kifogásolható, amint azt a jelen végzés VIII.3.1.4. pontja részletesen elemzi és megállapítja. A jelen végzés 237. pontjához kapcsolt táblázatból kitűnik, hogy az alternatív költségmodell használatával – a tőkeköltséget nem tartalmazó – fedezet III. értékek, valamint az ezek alapján számolt profitráta olyan alacsony szintet mutat, amely már versenyjogi kifogást nem vethet fel.

XI.3.2. A kizáró árazás értékelése

XI.3.2.1. Az árprés

254. Az ügyindító végzés szerint a versenyfelügyeleti eljárás kiterjed az eljárás alá vont postafiók bérleti és alfiók bérleti szolgáltatásának, valamint az ahhoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásainak 2013. január 1-jétől alkalmazott díjainak, díjmódosításainak – mindkét előbbi feltételezett jogsértéstípus mentén történő – vizsgálatára.
255. A feltételezett kizáró árazáshoz kapcsolható kérelmélet szerint a Magyar Posta 2013. január 1-jén olyan módon változtatta meg a postafiók bérleti, és ahhoz kapcsolódó szolgáltatásainak árát, hogy kb. 50%-kal megemelte azon szolgáltatás árát, amely tekintetében nem szembesül versennyel (postafiók bérlet), és kb. 30%-kal csökkentette a kapcsolódó átvételi szolgáltatások árát, melyek tekintetében valamilyen mértékben ki van téve a postai közvetítő szolgáltatók által támasztott versenynek. A díjrendszer átalakítása egyrészt növeli a postai közvetítők költségeit, melyek jellemzően egy főfiókot bérelnek saját részre, illetve ügyfelenként további egy alfiókot, másrészt pedig csökkenti azt az árat, amellyel a postai közvetítőknek versenyezniük kellene a kapcsolódó szolgáltatások tekintetében.
256. A Magyar Posta ezen magatartása árprésnek minősülhet, mely a joggyakorlatban a kiszolgálás megtagadásának egy speciális alosa. Árprésről akkor beszélünk, ha az erőfölényben lévő vállalkozás a termelési vagy forgalmazási láncban feljebb lévő (upstream) piacon olyan árat számít fel, amely a termelési vagy forgalmazási láncban lejjebb lévő

¹⁰¹ Vj/50/2010. 147. pont.

(downstream) piacon általa szabott árral összehasonlítva nem teszi lehetővé még egy hasonlóan hatékony versenytárs számára sem, hogy hosszú távon nyereségesen kereskedjék a termelési vagy forgalmazási láncban lejjebb lévő piacon.¹⁰²

XI.3.2.2. Az árprés értékelésének módszere

257. Az árprés alkalmazása esetén azt kell vizsgálni és a Bizottság is azt vizsgálja, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás által az upstream és a downstream piacokon alkalmazott árak közötti különbség elegendő-e arra, hogy egy hozzá hasonlóan hatékony versenytárs rentábilisan szolgáltatni tudjon. A Bizottság a hasonlóan hatékony versenytárs költségeinek meghatározása tekintetében az erőfölényben lévő integrált vállalkozás downstream ágazatának hosszú távú átlagos határkölségét (LRAIC) veszi alapul.¹⁰³

258. A hosszú távú átlagos határkölség minden olyan (változó és állandó) költség átlaga, amely egy vállalatnál egy adott termék gyártása során felmerül. Ha a több termékkel foglalkozó vállalkozás választékgazdaságossággal működik, a hosszú távú átlagos határkölség az egyes termékek esetében alacsonyabb, mint az átlagos összköltség, mivel a valóban közös költségek a hosszú távú átlagos határkölség számításában nem szerepelnek. Azokban az esetekben, ahol a közös költség jelentős, azokat szükséges lehet figyelembe venni az arra vonatkozó képesség vizsgálata során, hogy hasonlóan hatékony vállalkozásokat kizárjon.¹⁰⁴

259. A Magyar Posta esetében a fiókbérleti szolgáltatással kapcsolatban nem áll rendelkezésre hosszú távú átlagos határkölségre vonatkozó számítás, az eljárás alá vont úgy nyilatkozott, hogy ilyen számítást nem tud előállítani. Ebben az esetben ráadásul kifejezetten a kapcsolódó átvételi (értesítési) szolgáltatásokra vonatkozó számítás lenne szükséges, amire semmilyen módszertan nem áll rendelkezésre, az eljárás alá vont ugyanis nem kezeli külön ezeket a költségeket a fiókbérleti szolgáltatás költségeitől. Az eljárás során feltárt tények alapján nem csak a fiókbérleti és a kapcsolódó átvételi szolgáltatások között nagy a közös költségek aránya, hanem a fiókbérleti szolgáltatások és a Magyar Posta többi, többségében postai szolgáltatása vonatkozásában is ez a helyzet. Erre való tekintettel a GVH vizsgálata a hasonlóan hatékony versenytárs tesztet nem tudta elvégezni.

260. A GVH vizsgálata kísérletet tett arra, hogy más, a hasonlóan hatékony versenytárs teszt kiváltására alkalmas módszert dolgozzon ki. Eszerint a kizáró árazással összefüggésben a magatartás visszaélésszerűségére az alábbi tényezők vizsgálata lehet alkalmas :

- A piaci kontextus: Az eljárás alá vont és a piaci szereplők viszonya, szolgáltatásaik átfedése (helyettesítése), a közöttük fennálló verseny erőssége, piaci részesedések, stb.
- A magatartás jellemzői: Az új díjstruktúra szerkezete, az áremelés/árcsökkenés mértéke, az áremeléssel/árcsökkenéssel érintett termék szerepe a piaci versenyben, stb.
- A kizáró hatásra vonatkozó információk: Egyrésztől objektív forgalmi adatok, másfelől a piaci szereplők (szubjektív) nyilatkozatai alapján.

¹⁰² A Bizottság közleménye – Iránymutatás az EK-Szerződés 82. cikkének az erőfölényben lévő vállalkozások versenykorlátozó visszaélő magatartására történő alkalmazásával kapcsolatos bizottsági jogérvényesítési prioritásokról (a továbbiakban: Bizottság iránymutatása) 80. pont.

¹⁰³ A Bizottság iránymutatása, 80. pont.

¹⁰⁴ A Bizottság iránymutatása, 26. ponthoz fűzött lábjegyzet.

XI.3.2.3. Az árprés értékelése helyettesítő módszerek alkalmazásával

261. A vizsgált magatartás piaci kontextusával kapcsolatban elmondható, hogy az eljárás alá vont és a postai közvetítők szolgáltatásainak átfedése csekély, mivel kizárólag a postafiókra érkezett küldeményekkel kapcsolatos értesítési szolgáltatásokra terjed ki. A szolgáltatások alapját képező postafiók bérleti szolgáltatást minden esetben a Magyar Posta nyújtja, míg további kapcsolódó átvételi szolgáltatásokat (pl. szkennelés) csak a közvetítők nyújtanak, és jellemzően azt sem önállóan, hanem egyéb (pl. postafiók-közvetítési) szolgáltatásaikkal együtt, csomagban. Ebből adódóan a Magyar Posta és a postai közvetítők a kapcsolódó átvételi szolgáltatások piacán nem közeli versenytársak, ami abba az irányba mutat, hogy a közvetítőktől egy esetleges áremelés következtében lemorzsolódó fogyasztók nem a Magyar Posta szolgáltatására fognak átváltani. Ez a körülmény pedig arra utal, hogy az eljárás alá vontnak csekély a versenytárs kizárására irányuló ösztönzöttsége.
262. Megjegyzendő továbbá, hogy a szolgáltatások közötti minimális átfedés egyben azt is jelenti, hogy egy kis volumenű kapcsolódó szolgáltatást (esetlegesen) érintő magatartás jelentős piaci hatása, illetve azzal kapcsolatban egy esetleges kizárásból adódó, számottevő fogyasztói kár nem valószínűsíthető.
263. A magatartás jellemzőivel kapcsolatban megállapítható, hogy a Magyar Posta elvileg versenyző szolgáltatáscsomagjának (fiókbérlet+értesítés) ára nőtt az új díjrendszerben. A főfiók bérlet és az E-érkezés postafiókra szolgáltatások együttes ára [...]%-kal, míg a főfiók bérlet és az E-kézbesítési jegyzék szolgáltatások együttes ára [...]%-kal nőtt.¹⁰⁵ Ez az áremelkedés csökkentette az árprés kialakulásának esélyét, a magatartás kizorításra való alkalmasságát.
264. A közvetítők szolgáltatásainak nyújtásához inputot jelentő fiókbérlet természetesen ennél magasabb mértékben nőtt, azonban az áremelés csak egy inputtényezőt érintett, tehát a közvetítők összes költségére gyakorolt hatás jelentősen alacsonyabb, mint az áremelés mértéke. Nem áll rendelkezésre arra vonatkozó információ (de a közvetítők komplex szolgáltatáscsomagjai miatt nem is lenne egyértelműen meghatározható), hogy az egyes szolgáltatáselemekhez milyen költségelemek tartoznak, és a fiókbérlet pontosan mekkora arányt képvisel a közvetítők összes költségén belül.
265. A közvetítők számára a szolgáltatásnyújtáshoz annyiban elengedhetetlen a Magyar Posta fiókbérleti szolgáltatása, hogy saját szolgáltatásuk azt egészíti ki, illetve azt értékesítik tovább. Ugyanakkor az kifejezetten gyakori, hogy olyan ügyfeleket szolgálnak ki, akik a postafiókot közvetlenül a Magyar Postától bérlik, részükre pedig csak kiegészítő szolgáltatásokat nyújtanak (beleértve a levelek postafiókról történő felvételét is). Ebben az értelemben tehát a Magyar Posta szolgáltatása nem nélkülözhetetlen a közvetítők számára, de még csak nem is feltétlenül a szolgáltatásuk inputja, hanem csak egy olyan szolgáltatás, amellyel kapcsolatos ügyintézés az ügyfelek megbízása alapján átvállalják.
266. Szintén a közvetítők csomag- és árképzési gyakorlatából következik, hogy az árazásukra gyakorolt hatások számszerűsítése már csak azért is nehéz, mivel a postafiók (közvetítés) jellemzően nem rendelkezik elkülönült árral. A rendelkezésre álló információk alapján a postafiók továbbértékesítésének ára kb. 25-50% nőtt 2012-ről 2013-ra azon közvetítők esetében, ahol ilyen ár legalább közvetetten meghatározható.

¹⁰⁵ Az átutalással fizetők ügyfelek körében megállapítható, hogy a két kapcsolódó szolgáltatás együttes igénybevételére nincsen példa, feltehetően azért, mert lényegében azonos funkciót látnak el.

267. Ezzel összefüggésben a postai közvetítők úgy nyilatkoztak, hogy ügyfeleik rosszul fogadták az áremelés továbbhárítását, ezért arra csak részlegesen került sor. Nem utaltak azonban arra, hogy az áremelés a Magyar Postával szembeni versenyképességüket rontotta volna, és ügyfeleik az eljárás alá vont szolgáltatására váltottak volna, amely összhangban van azon nyilatkozataikkal, miszerint a Magyar Postát nem tekintik versenytársnak. A postai közvetítők tehát nem számoltak be arról, hogy a Magyar Posta vizsgált magatartásának kizáró hatása lenne.

268. A tényállásban bemutatott forgalmi adatok alapján a megkérdezett postai közvetítők együttes forgalma minimális mértékben (kb. 4%) csökkent, ami nem szignifikáns, hiszen más, nem megkérdezett postai közvetítőkhez is mehettek az ügyfelek. A megkérdezett közvetítők között is kimutatható érdemi átrendeződés, a részesedések évről-évre láthatóan változtak. Az eljárás alá vont a bemutatott adatok alapján jelentősen több ügyfélnek nyújthatta kapcsolódó szolgáltatásait 2013-ban, mint 2012-ben, azonban az adatok csak az átutalásos ügyfelekre vonatkoznak. Másrészt, még ezen szűk ügyfélkörben kimutatott forgalomemelkedés ([...] db) is jelentősen meghaladja a közvetítők együttes ügyfélszám-csökkenését ([...] db), a teljes ügyfélkörben pedig szinte bizonyosan számottevően nagyobb számban nőtt az értékesítés, tehát nem valószínűsíthető, hogy a közvetítők korábbi ügyfelei emelték volna meg ennyire a forgalmat. Az ügyfélszámok alapján inkább az valószínűsíthető, hogy a Magyar Postának azon ügyfelei között sikerült értékesítenie a szolgáltatást, amelyek nem állnak kapcsolatban postai közvetítőkkel.

XI.3.2.4. A kizorító árazás (árprés) megállapíthatóságával kapcsolatos következtetések

269. A fentiek arra utalnak, hogy az árprés helyettesítő módszerekkel történő értékelése esetén a Magyar Posta ebből a szempontból vizsgált árazásával kapcsolatban jogsértés egyértelműen nem állapítható meg. Az eljáró versenytanács ugyanakkor megjegyzi, hogy a hasonlóan hatékony versenytárs teszt elvégzése nélkül a GVH vizsgálata által alkalmazott helyettesítő módszerek alapján csak igen kivételes esetben lehetett volna jogsértést megállapítani, tekintettel arra, hogy az árprés lényegét adó ár- és költségkülönbségek azonosítása nélkül a kizorító árazás alapját képező tényállási elem hiányzik. Ha nem tudjuk, hogy az upstream piacon gazdasági erőfölényes vertikálisan integrált vállalkozás hogyan áraz a kapcsolódó piacok egyikén sem, továbbá nincs információnk sem az eljárás alá vont downstream piaci tevékenységével kapcsolatos elkerülhető (LRAIC), sem pedig a versenytársak ezzel kapcsolatos költségeiről, akkor nincs lényegét tekintve mit vizsgálni. Mindezek miatt az árprés értékelése – annak alapját adó ár- és költségadatokat, illetve az ezt vizsgáló közgazdasági elemzés hiányában – helyettesítő módszerek alapján csak kivételesen lehet konklúzív. Általában – és jelen esetben is – emiatt sem a kizorító árazás tényállása, sem pedig annak hiánya nem állítható megalapozottan.

XI.4. A döntés

270. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 31. § (1) bekezdésének i) pontja értelmében a hatóság az eljárást megszünteti, ha hivatalbóli eljárásban a tényállás a határozat meghozatalához szükséges mértékben nem volt tisztázható, és további eljárási cselekménytől sem várható eredmény.

271. A Magyar Posta 2013. január 1-én bevezetett postafiók bérleti szolgáltatási díjaival kapcsolatban nem ítélte egyértelműen kizárhatónak, hogy az árak túlzottan magasak voltak. Ugyanakkor az eljáró versenytanács úgy ítélte meg, hogy ebben a kérdésben az eljárás további folytatásától sem várható eredmény, figyelemmel mindenekelőtt arra, hogy az eljárás során legalább egy olyan alkalmas közvetett költségelosztási modell azonosításra és értékelésre került, amelynek alapján a túlzó árazás nem volt megállapítható.
272. Jelen esetben az eljáró versenytanács nem talált arra utaló jelet, vagy bizonyítékot, hogy a Magyar Posta által alkalmazott árazásnak lett volna kizorító hatása, és álláspontja szerint a további cselekménytől sem várható ilyen jellegű eredmény.
273. Az eljáró versenytanács a fentiek alapján az eljárást a Ket. 31. § (1) bekezdésének i) pontja értelmében mindkét vizsgált magatartás vonatkozásában megszüntette.

XII. Eljárási kérdések

274. A GVH a 2015. december 2-án kelt, Vj/57-123/2013. sz. végzésével az eljárás alá vonttal szemben 37.000.000,- forint eljárási bírságot állapított meg.
275. A GVH hatásköre a Tpv. 33. § (3) bekezdésén, míg a Tpv. 21. §-a tekintetében a Tpv. 45. §-án alapul. A GVH illetékessége a Tpv. 46. §-a alapján az ország egész területére kiterjed.
276. A végzés elleni jogorvoslati jogot a Tpv. 82. §-ának (2) bekezdése biztosítja.

Budapest, 2015. december 7.

Dr. Bara Zoltán s.k.
előadó versenytanács tag

dr. Köhalmi Attila s.k.
versenytanács tag

dr. Berki Ádám s.k.
versenytanács tag